

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro základní vzdělávání

(vytvořen podle RVP ZV a jeho přílohy RVP ZV-LMP)

Motivační název: „*BERLIČKA*“

Předkladatel: *Základní škola a Mateřská škola
Ukrajinská 19, Ostrava - Poruba
příspěvková organizace*

Adresa školy: *Základní škola a Mateřská škola
Ukrajinská 19
Ostrava – Poruba
708 00*

Ředitelka školy: *Mgr. Jana Němcová*
Telefon: *596965646,596965647*
e-mail: *tpukraj@sendme.cz*
www.specialniskola.cz

IČO: *64 62 81 59*

IZO: *110 550 731*

REDIZO: *600 171 698*

Koordinátor: *Mgr. Jana Heřmanová*
(od listopad 2005)
Telefon: *596909350*
e-mail: *jana.herman@seznam.cz*

Zřizovatel: *Moravskoslezský kraj*
28.října
Ostrava
701 00
Telefon: *595 622 222*

Platnost dokumentu od: 1. 9. 2007

Podpis ředitele:

Razítko školy:

Dětské memorandum

Nezapomínejte, že se nemohu rozvíjet bez spousty porozumění a povzbuzení, ale že se někdy zapomíná na pochvalný souhlas, když něčeho poctivě dosáhnu.

Nedělejte za mě věci, které bych mohlo udělat samo. Nutí mě to cítit se jako malé dítě.

Nedělejte, abych se cítilo menší než jsem. Budu pak dělat všechno proto, abych se chovalo hrozně „důležitě“.

Neslibujte, nemusíte být schopni sliby dodržet, to podlomí moji důvěru ve vás.

Nebuďte nedůslední. To mě mate a nutí mě to čím dál víc se pokoušet utéci ode všeho, jak jen mohu.

Nevyvíjejte na mě nátlak. Učí mě to tomu, že síla je všechno, co platí. Budu reagovat daleko spíše, budu-li vedeno.

Neváhejte být na mě přísní. Dávám tomu přednost. Umožňujte mi to vědět, kde stojím.

Neveďte mě životem v růžové zahradě, budu lépe připraven do reálného světa.

Dejte mi prostor vyvíjet se. Učte mě samostatnosti a důvěře ve vlastní schopnosti, abych si dokázal stát za svými myšlenkami a činy.

Chovejte se ke mně takovým způsobem, jakým se chováte k vašim přátelům, a potom i já budu váš kamarád.

A kromě toho, mám vás rád, a tak mi prosím, lásku opětuje ...

1. Charakteristika školy

1.1. Úplnost a velikost školy

Základní škola a Mateřská škola na ul. Ukrajinská 19 v Ostravě – Porubě je státní, plně organizovaná škola. Zajišťuje výuku a vzdělávání žáků od prvního do devátého postupného ročníku nejen ve škole sídlištního typu, ale i v ostravských nemocnicích – FN sP, Městská nemocnice Ostrava. Předškolní vzdělávání je poskytováno dětem hospitalizovaným rovněž ve všech ostravských nemocnicích a také dětem docházejících do Dětského rehabilitačního stacionáře (DRS).

Kapacita školy: Mateřská škola.....	82 dětí
Základní škola.....	190 žáků
Základní škola praktická.....	12 žáků
Školní družina.....	80 žáků

Mateřská škola DRS a I. stupeň základní školy se nachází v klidné lokalitě 5. porubského obvodu na ul. Ukrajinská v Ostravě - Porubě, II. stupeň je umístěn v areálu SŠ prof. Zdeňka Matějčka na ul.17.listopadu v Ostravě - Porubě. Na pracovištích I. a II. stupně se žáci mohou zapojovat do činností školní družiny, ta je propojena s dopoledním vyučováním a odpolední program je zaměřen na rozvoj schopností a dovedností žáků, pomocí kterých je podporován rozvoj klíčových kompetencí. Na ul. 17. listopadu se také nachází Fakultní nemocnice s poliklinikou, ve které jsou vzděláváni žáci se zdravotním oslabením a žáci dlouhodobě nemocní na dětských odděleních, většinou v denních místnostech, ale také u lůžka na ortopedii, chirurgii, urologii, neurologii, léčebné rehabilitaci, traumatologii a na oddělení popálenin a také ve dvou třídách očního oddělení. Dalším místem poskytující vzdělávání je Městská nemocnice Ostrava, ul. Nemocniční 20, kde výuka probíhá v dětském pavilonu ve zcela nově vybudovaných a vybavených prostorách pro předškolní a základní vzdělávání a ve Vítkovické nemocnice a.s. v Ostravě - Vítkovicích, Zalužanského 15, kde jsou děti vzdělávány pouze v předškolním zařízení.

Všechny budovy jsou umístěny v oblasti s velmi dobrou dopravní obslužností. Někteří

z rodičů využívají k dopravě dětí do školy vlastní osobní auta nebo nabídku Aldio. Jedná se o veřejnou sociální dopravní službu, která slouží občanům pohybujícím se na invalidním vozíku.

1.2. Vybavení školy - materiální a prostorové

Škola pro žáky se zdravotním postižením je esteticky, funkčně a účelově vybavena. Prostory pro výuku jsou dostatečné, na I. stupni doplněny relaxačními místnostmi, na II. stupni relaxačními koutky. V budově I.stupně se nachází malý bazén, který slouží pro výuku tělesné výchovy. K dalším speciálně vybaveným učebnám patří tělocvična, keramická dílna, učebna pro muzikoterapii a logopedii, prostory k provádění rehabilitační péče. Pohybové aktivity probíhají i v prostorách školní zahrady.

Všichni vyučující I.stupně mají dostatečné prostory pro uložení pomůcek a přípravnou práci učitele, vybavené odpovídajícím nábytkem. Součástí školy 1. stupně jsou čtyři oddělení školní družiny.

Žáci i ostatní zaměstnanci školy se mohou stravovat ve školní jídelně – výdejně. Obědy jsou dováženy z vedlejší Základní školy na ul. Ukrajinská v Ostravě – Porubě. Sociální zařízení je přizpůsobeno handicapovaným žákům. Svým vybavením odpovídá fyziologickým potřebám daného věku a příslušným normám.

Žáci II.stupně využívají při výuce a odpoledních aktivitách učebnu muzikoterapie, ICT, výtvarnou dílnu, logopedii a tělocvičnu, ve které probíhá jóga, skupinová rehabilitace a nenáročné pohybové aktivity. Individuální rehabilitaci vedou a odborně řídí rehabilitační pracovníci. I na tomto pracovišti mohou žáci docházet do čtyř oddělení školní družiny.

Učitelé II. stupně mají nedostatečný prostor pro uložení výukových materiálů a relaxaci učitelů. Všechny třídy (od 1. až po 9.) jsou vybaveny počítači, které jsou nezbytnou pomůckou pro výchovu a vzdělávání našich žáků. Pro snazší možnost získávání informací chceme pro žáky vybudovat na II. stupni informační a komunikační místnost – knihovnu s internetem, kopírkou, videem, DVD a audiovizuální technikou.

Ve škole pro žáky se zdravotním postižením jsou učebny vybaveny množstvím kompenzačních a didaktických pomůcek nezbytných pro výchovu a vzdělávání

handicapovaných žáků. Pomůcky jsou doplňovány a obnovovány dle potřeb žáků a na základě konzultace s odborníky. Škola je zcela bezbariérová.

1.3. Školy při zdravotnických zařízeních

Na základě Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č.j. 27002/2005-22 ze dne 29. srpna 2005, které nabylo účinnosti 1.5.2007 může ředitel základních škol a mateřských škol při zdravotnických zařízeních upravit školní vzdělávací program, případně organizaci vzdělávání obecně stanovenou v RVP ZV, podle konkrétních podmínek, vzdělávacích potřeb a možností žáků.

Při dlouhodobém pobytu bude škola ve vzdělávacím obsahu vycházet ze vzdělávacího obsahu ŠVP kmenové školy především v Čj a L,M,Cj, případně dalších předmětů podle vzdělávacích potřeb žáků.

1.3.1. Základní škola při zdravotnickém zařízení pro děti s vadami zraku ve FNsP v Ostravě – Porubě

Základní škola pro děti s vadami zraku sídlí ve FNsP v Ostravě – Porubě v 1.patře oční kliniky – oddělení pro děti s vadami zraku.

Jsou zde hospitalizovány děti, které mají vady: amblyopie, strabismus (konvergentní, divergentní), myastagmus a kombinace těchto vad.

Žáci základní školy se učí v jedné místnosti na lůžkovém oddělení. Učebna je rozdělena na dvě oddělení A,B, což působí stísněně. Učitelé mohou pro výuku využívat zahradu nemocnice. O žáky se starají dvě učitelky.

Třída je účelně vybavena lavicemi, skříněmi, tabulí, nástěnnými výukovými mapami, televizí, videem, kopírkou, osobním počítačem. Učitelé mají k dispozici různé učebnice pro 1.-9. ročník, učební pomůcky pro výuku všech předmětů, odborné knihy a encyklopedie, videokazety s odbornými programy. Hudební výchova probíhá v učebně mateřské školy, která je vybavena klavírem.

Pedagogové úzce spolupracují s ortoptickými sestrami a lékaři. Ortoptické sestry sdělují učitelům rozsah oční vady. Na základě tohoto sdělení přistupuje učitel ke každému dítěti individuálně.

Dítě přichází do nemocnice s osobním listem, který vyplní kmenová škola. Kromě osobních dat je zde zaznamenáno učivo, které je nutno probrat během čtrnáctidenního pobytu dítěte v oční škole.

Pedagogové se snaží dětem vytvořit klidné, příjemné a bezpečné prostředí. Při propouštění z léčebného pobytu učitelé hovoří s rodiči a sdělují jim své poznatky o dítěti. Kmenové škole se zasílá propouštěcí zpráva se slovním hodnocením dítěte a informací o probraném učivu v jednotlivých předmětech.

1.3.2. Mateřská škola při zdravotnickém zařízení pro děti s vadami zraku ve FNsP v Ostravě - Porubě

ZŠ a MŠ na ul. Ukrajinské sdružuje Mateřskou školu při zdravotnickém zařízení pro děti s vadami zraku ve FNsP v Ostravě- Porubě. Oddělení je střediskem péče o pacienty se zrakovými vadami všech věkových skupin. Hlavní náplní je komplexní péče o děti šilhavé a tupozraké bez ohledu na region, ze kterého přicházejí. Lůžková i ambulantní část je umístěná jako celek v 1. poschodí budovy polikliniky FNsP 17. listopadu 1790, Ostrava – Poruba.

Oddělení má 22 lůžek pro hospitalizované děti od 3-10 let. Cílem předškolního vzdělávání je efektivní využití možnosti a schopnosti dětí k podpoře rehabilitace zrakového orgánu vedoucí ke zmenšení, či odstranění vrozené zrakové vady. Obsahem jsou činnosti podporující rozvoj oslabených zrakových svalů, znovuoobnovení či posílení funkce zrakového nervu a vyrovnání se dítěte se smyslovou vadou. Rozvoj zrakového vnímání je podporováno denním cvičením zrakové ostrosti vadného oka při drobné pleoptice. Dále jsou cvičení prováděná rozvíjením rozlišovacích schopností a představivosti.

Délka pobytu hospitalizovaných dětí je 14 dnů, během kterých absolvují léčebné procedury vedoucí k náviku a zlepšení snížené ostrosti při tupozrakosti. Na oddělení pracují také 2 učitelky MŠ, které se věnují dětem v průběhu celého dne tj. od 7.30-18.30h. Práce pedagogů úzce navazuje na práci zdravotníků, protože pedagog musí znát oční postižení svěřených žáků. Podle toho musí přistupovat ke své pedagogické práci z hlediska všech metod speciální pedagogiky. Ve spolupráci se zdravotníky volí individuální pleoptický plán každému jednotlivému dítěti a to podle stupně jeho postižení.

Cílem práce učitelů je komplexní péče o hospitalizované děti. Snahou je maximální pozornost ve smyslu jejich výchovy a vzdělávání. Důraz se klade především na individuální přístup k žákům. Snahou je vytvořit dítěti prostředí, které by mu připomínalo domov, protože dítě v nemocnici pociťuje strach a úzkost z neznámého prostředí. K uklidnění a snadnější adaptaci na nové prostředí napomáhá i vybavení a zařízení herny. Přitažlivé hračky, knížky, obrázky, různorodé stavebnice, společenské hry, konstruktivní hry, výtvarný materiál, pleoptické pomůcky (korálky, mozaiky, ap.), ale i malba na stěnách a výzdoba třídy může odvrátit pozornost dětí od očekávaných nepříjemností. Režim na oddělení je plně přizpůsoben potřebám a zvykům dítěte z běžné MŠ.

Zařízení poskytuje:

- diagnostiku všech forem konkomitantního šilhání a poruch binokularity
- vyšetření získaných a vrozených poruch hybnosti zevních očních svalů
- speciální funkční vyšetřování zraku (test kontrastní citlivosti, vyšetřování vidění kojenců a nonverbálních jedinců metodou TAC)
- rehabilitaci mono - i binokulárního vidění
- operaci všech typů šilhání včetně nystangu s nulovou zónou
- vyšetření a předpis speciální optiky slabozrakým pacientům pro MSK region
- profesní poradenství – doporučení nejvhodnějšího pracovního uplatnění, zprostředkování kontaktů na rehabilitační a rekvalifikační pracoviště
- vyšetření a předpis všech moderních druhů kontaktních čoček (sférických, torických, a progresivních)

V náplni oddělení je zakotvena jak konziliární služba neurologickým, neurochirurgickým a stomatochirurgickým pacientům, tak rovněž konzultační spolupráce s ostatními očními odděleními, Tyfloservisem a Střediskem ranné péče.

Denní režim dítěte ve FNsP při očním oddělení

7. 30 – 7. 45	dokončení snídaně, hygiena, kontrola čistoty brýlí, rozdávání léků
7. 45 - 8. 15	jemná pleoptika, řízená činnost
8. 15 – 9. 30	volné hry dětí, individuální činnosti
9. 30 – 10. 00	svačina, hygiena

10. 00 – 11. 30 pobyt venku, dle zdravotního stavu a možností, jinak náhradní činnosti a pohybová pleoptika dětí ve třídě
11. 30 – 12. 00 oběd, hygiena
12. 00 – 12. 45 odpolední klid v pokoji
12. 45 – 13. 15 vstávání, hygiena, změny v optických korekcích dle ordinací
13. 15 – 14. 30 TV chvilka, hry dle volby dětí, společenské hry
14. 30 – 15. 00 svačina, hygiena
15. 00 – 17. 00 návštěvní doba, individuální práce s dětmi, které návštěvu nemají
17. 00 – 17. 30 odpolední činnosti, pohyb, hrubá pleoptika, zpěv
17. 30 – 18. 00 večeře
18. 00 – 18. 30 sprchování dětí, příprava ke spánku

Režim dne se plně přizpůsobuje požadavkům zdravotníků, zdravotním možnostem hospitalizovaných dětí a chodu oddělení. Je plněn v rámci možností léčebných procedur pacientů.

Pracovní náplň dítěte

Ukázka týdenního plánu jednoho pracovního týdne:

Téma: POČASÍ

Řízené činnosti:

- Pondělí:** *mladší děti* seznámení dětí s novými slovy o počasí, vyprávění
- starší děti* správně pojmenovat počasí dle obrázků, práce u tabule
- Úterý:** *mladší děti* správné držení štětce při malování vodovými barvami „Prší“
- starší děti* nezapustit barvy do sebe, při malování vodovými barvami „Duha“
- Středa:** *mladší děti* rytmický doprovod k písni na orf. nástroje, práce s písni „Prší“
- starší děti* rozšiřování hlasového rozsahu dětí, nácvik písně „Hromová“ (Malým zpěvákům str. 186)
- Čtvrtek:** *mladší děti* seskok z roviny za dopomoci učitelky, cvičení na lavičkách
- starší děti* seskok z vyšší roviny bez dopomoci cvičení na lavičkách

Pátek: *mladší děti* procvičování paměti, práce s říkadly „Foukej foukej“
starší děti procvičování paměti, práce s říkadly „Dešťové kapičky“

Jemná pleoptika:

Pondělí: *lokalizace do plochy* - dekorační zdobení deštníků

Úterý: *stříhání po linii* - dešťová kapka

Středa: *rozvíjení fantazie* - dolepení a dokreslení sluníčka

Čtvrtek: *spojování bodů* - práce s pracovním listem „Prší“

Pátek: *procvičování pozornosti a přesnosti* – skládání podle předlohy „Větrník“

Pohybová pleoptika:

Pondělí: *koordinace ruka a noha* - podlézání lana

Úterý: *odhad vzdálenosti* - překračování kostek

Středa: *reakce na pohybující se předmět* – chytání míče ve dvojicích

Čtvrtek: *vzpřímené držení těla* - chůze s drátěnkou na hlavě

Pátek: *prostorová orientace* – PH hra na „Peška“

Pobyt venku:

Pondělí: *pozorování mraků na obloze*

Úterý: *hledání zajímavých listů v parku, příprava na malování*

Středa: *hry s přírodninami (kamínky, dřevo)*

Čtvrtek: *pojmenovávání barev v přírodě, pozorování stromů a květin*

Pátek: *rytí klacíkem do hlíny*

Odpolední a individuální činnosti:

Pondělí: navlékání korálků, volné hry

Úterý: opakování známých říkadel, volné modelování

Středa: pohlížení a čtení z knihy „Malované počasí“, volné kreslení

Čtvrtek: otiskování listů, práce s vodovými barvami

Pátek: hry s auty na dopravním koberci, hry na domácnost

Pleoptická léčba dětí

Základem léčby strabismu jsou pleoptická cvičení.

Zahrnují čtyři oblasti

- první je oblast cvičení zrakové ostrosti do blízka
- druhá analyticko- syntetická činnost
- třetí zrychlování reakčních časů
- čtvrtá je koordinace zrakového vnímání s činností motorickou

Na odborných přístrojích určených k léčbě tupozrakosti pracují zdravotní sestry (pro předškolní a školní děti). Po dohodě s lékařem připravují učitelky pleoptická cvičení ve třídě.

1.3.3. Základní škola při zdravotnickém zařízení ve FNsP v Ostravě – Porubě

- Klinika dětského lékařství

Kapacita oddělení je 12 dětí. Třídy při zdravotnických zařízeních jsou účelově vybaveny. Mají dostatek pomůcek a školních potřeb pro žáky různých ročníků a různých vzdělávacích programů. Výuka je zcela podřízena hygienickým normám platných pro zdravotnická zařízení.

Spolupráce se zdravotníky je velmi dobrá, vycházejí požadavkům školy vstříc.

- Klinika dětské neurologie – mladší děti, starší děti

Na oddělení jsou hospitalizovány děti předškolního a mladšího školního věku s různými neurologickými problémy, děti staršího školního věku a adolescenti. Výuka probíhá, dle zdravotního stavu dětí, buď v učebně nebo na pokojích.

Spolupráce se zdravotníky je dobrá. Rodiče, kteří doprovázejí své dítě při pobytu v nemocnici, práci učitelů vítají.

- Oddělení chirurgie, popálenin, léčebné rehabilitace, traumatologie

Děti jsou vyučovány na oddělení dětské chirurgie, popálenin, neurochirurgie, léčebné rehabilitace a traumatologie, dialýzy.

Chirurgie

- zlomeniny, slepé střevo, kýla, autonehody, pády z oken atd.
- na oddělení jsou děti od kojenců až po střední školu (včetně)
- děti po zlomeninách se na oddělení vrací na vytahování drátů nebo bývají přerazovány na oddělení léčebné rehabilitace
- hospitalizace je při zlomeninách dolních končetin dlouhá, děti se vrací na další operace nebo přecházejí na jiná oddělení (léčebná rehabilitace)

Popáleniny

- popálení ohněm, elektrickým proudem, vodou, pyrotechnikou.
- na oddělení jsou děti od kojenců až po střední školu (včetně)
- hospitalizace je dlouhodobá, děti se vrací na plastiky a lasery a hospitalizace se opakuje po dobu několika let

Léčebná rehabilitace

- dlouhodobá hospitalizace dětí, které již byly vyučovány na oddělení chirurgie

Traumatologie

- dlouhodobá hospitalizace dětí po úrazech
- každé oddělení má k dispozici speciálně upravenou učebnu, neustále dochází k modernizaci oddělení. Součástí učebny je i herna vybavená hračkami, které

jsou každoročně obměňovány. Děti, které nemohou chodit, se učí na pokoji. Mají zde i televizi a pojízdné stolky, na kterých mohou pracovat.

Materiální vybavení je dostačující. K dispozici jsou učebnice všech ročníků a programů.

Technické, hygienické a prostorové vybavení je standardní.

Spolupráce s veškerým personálem v nemocnici je velmi dobrá.

Vyučování je přizpůsobováno průběhu léčby a zdravotnímu stavu žáků.

1.3.4. Mateřská škola při nemocnici v Ostravě - Vítkovicích

Hlavním cílem činnosti mateřské školy je vytvořit méně stresové prostředí pro hospitalizované děti a svým přístupem přispívat ke zdárné léčbě. Pedagogická péče je zajištěna jedním speciálním pedagogem.

Umístění a dostupnost :

Mateřská škola při nemocnici v Ostravě – Vítkovicích se nachází v klidné lokalitě v areálu nemocnice. Dostupnost MHD a osobními auty je velmi dobrá.

Budova s dětským oddělením ve Vítkovicích je šestipatrová. Dětské oddělení se nachází ve čtvrtém patře. V pátém patře je dětská JIP.

MŠ při nemocnici spolupracuje s :

- ♦ odbornými lékaři (pediatr, rehabilitační sestra, ...)
- ♦ s matkami, které v některých případech děti doprovází
- ♦ MŠ Ukrajinská

Mateřská škola má dostatečně velké prostory, věcné vybavení školy odpovídá zdravotním, hygienickým a individuálním potřebám dětí. Je přizpůsobené tak, aby bylo maximálně dostupné a využitelné. Herna je vybavena pracovními stoly, herními koutky, barevnými policemi ze dřeva bazénem s kuličkami a skluzavkou. Vybavení hračkami, pomůckami je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.

Organizace a řízení mateřské školy

Organizace dne je plně podřízena chodu dětského nemocničního oddělení. Na prvním místě je zdravotnická a rehabilitační péče o děti.

1) Skupinová

Ranní rituály = společná ranní činnost všech dětí, která je zaměřena na rozvoj komunikativních dovedností, seznámení se s ostatními dětmi.

STRUKTURA RITUÁLŮ :

- ♦ pozdravení a přivítání se s každým dítětem, komunikace s dětmi
- ♦ jména dětí, pojmenujeme den, měsíc, roční období, vybereme vhodný symbol pro počasí
- ♦ seznámení s novým učivem, opakování dříve naučeného (snaha o maximální propojení vzdělávacích oblastí)
- ♦ písnička, básnička, říkanka, pohádka

2) Individuální

Individuální činnosti = jsou zaměřeny na rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, početní představivosti, herních a pracovních pohybů dle schopností a možností dítěte. V druhé části se zaměřujeme na opakování dříve probraného učiva, učíme se pracovat s obrázky, rozvíjíme smyslové vnímání apod. Důležitou součástí je také neustálá motivace a pochvala dětí. Vše je opět přizpůsobeno věkovým a zdravotním možnostem dítěte.

Realizace vzdělávacích činností je podřízena věku a stupni rozvoje dětí, jejich potřebám, zájmům a pedagogickému záměru. Denní součástí pedagogické práce je tvořivá improvizace, pružné a citlivé reagování na vzniklou situaci, vnímání celé osobnosti dítěte a jeho získání ke spolupráci; u každého dítěte hledání vlastních vzdělávacích postupů na základě zdravotního stavu.

1.3.5. Základní škola a Mateřská škola při Městské nemocnici Ostrava

V rámci dětského oddělení MNO jsou umístěny dvě třídy, které jsou využívány jako herna pro MŠ a učebna pro ZŠ .

Cílem celkového vzdělávacího programu je:

- umožnění vzdělávání dítěte hospitalizovanému v nemocnici tak, aby se mohlo bez větších problémů zapojit do výuky na své kmenové škole
- zvládnutí vytržení z domácího prostředí, tj. snaha o vytvoření atmosféry, ve které je dítě ve fyzické a psychické pohodě
- zajištění dostatku podnětů v průběhu nemoci, které rozvíjejí jejich schopnosti a dovednosti
- vytváření a rozvíjení vzájemných vztahů vedoucích k podpoře pocitu bezpečí, vzájemné důvěry nejen mezi dětmi, ale veškerým nemocničním personálem pečujícím o nemocné děti včetně pedagogických pracovníků
- zaměření pozornosti na celkový rozvoji dětské osobnosti dítěte a působení na všechny sféry dětské psychiky, která sehraává v nemocničním prostředí velmi podstatnou roli.

Průběh výuky je plně podřízen zdravotnímu stavu dětí a lékařskému doporučení zátěže dětí. Denně musíme reagovat na měnící se okolnosti a podmínky, z nichž mnohé se dají jen těžko předpokládat. V důsledku toho je práce v tomto různorodém kolektivu založena převážně na individuální práci s jednotlivými dětmi a žáky, případně je využívána forma výuky na malotřídních školách (využití znalostí dětí k prohloubení nebo poučení ostatních, či seznámení s novým učivem a z toho vyplývající opakování již naučeného pro různorodou skladbu školních ročníků nebo otevření nových obzorů učení v budoucnu).

Prostorové podmínky

Mateřská škola – v letošním roce se prostor herny přestěhoval na oddělení dětí ve věku 0 – 6 let, tedy o poschodí výše. Využívá prostoru na oddělení kojenců a batolat, který je dostatečně velký (6 x 5 metrů) a velmi dobře materiálně vybaven. Sponzorem nového vybavení pěkným barevným nábytkem, kobercem a žaluziemi byla firma Siemens. Slavnostní předání proběhlo 30. září 2004.

Základní škola – také ona se v letošním roce dočkala výrazných změn. V rámci změny struktury hospitalizovaných dětí dle věku došlo k přestěhování učebny z přízemí do 1.patra do prostor oddělení větších dětí (6 – 18 let).

Učebna byla 1. prosince 2006 nově vybavena školními stoly a židlemi, vestavěnými skříněmi, které slouží k uložení učebnic a školních pomůcek a potřeb, skříňkami a policemi, kde jsou uloženy hry a hračky pro děti. Velikost prostoru je stejný jako herna MŠ.

Oba prostory – herna MŠ a třída ZŠ – jsou v odpoledních hodinách využívány dětmi hospitalizovanými na oddělení.

Součástí materiálního vybavení je sborovna školy a sklad školy umístěných v sklepních prostorech dětského oddělení.

Technické podmínky

Učitelé mají k dispozici kopírku, která je umístěna ve sborovně školy a slouží ke kopírování materiálu pro výuku dětí a k množení materiálu pro výtvarnou a pracovní výchovu. Také je využívána k množení písemností pro učitele.

K výuce a relaxaci jsou využívány radiomagnetofony s CD přehrávačem, které byly zakoupeny z finanční částky darované ZŠ Šenov a jsou umístěny v jednotlivých třídách. Jsou zapůjčovány v dopoledních hodinách dětem upoutaných na lůžko k poslechu hudby nebo pohádek. V herně i učebně je umístěna televize a video (majetek nemocnice), která bývá využívána převážně v odpoledních hodinách. V MŠ děti ráno občas sledují pořad „Kouzelná školka“, v ZŠ je někdy využito televizních přírodovědných nebo vzdělávacích pořadů vztahujících se k výuce.

Materiální podmínky

ZŠ je vybavena učebnicemi pro 1. – 9. ročník zejména pro výuku jazyka českého a matematiky, prvouky a přírodovědy. Spotřební materiál pro výtvarnou a pracovní výchovu a učební pomůcky (sešity, psací potřeby, pracovní listy...) je zajišťován nákupem školních potřeb z nabídkových katalogů či volným nákupem v prodejnách. Dále je využíváno darů dětí ze základních škol, rodičů hospitalizovaných dětí či samotných zdravotních pracovníků, kteří přinášejí starší hračky, hry nebo knížky.

Struktura vyučovaných dětí

Za školní rok se učitelé setkají asi s 400 až 500 žáky, kteří na dětském oddělení tráví kratší či delší čas daný závažností jejich zdravotního stavu. Každý den se mění složení třídy a počet dětí v ní. Potkávají se zde děti z různých společenských vrstev, etnických skupin, „zdraví“ žáci s žáky postiženými ať mentálně či tělesně, žáci s poruchami učení včetně ADHD a v neposlední řadě s různým onemocněním či poraněním následkem úrazů, a z toho vyplývajícími možnostmi zapojení se do výchovně - vzdělávacího procesu.

V MŠ jsou vyučovány děti ve věku 2,5 – 6 let. Dětem, které se nemohou zúčastnit výuky v herně, se věnuje učitelka individuálně na pokoji, kam průběžně dochází a plní naplánovaný program. Mladší děti hospitalizované se svými matkami mají možnost využití hraček a her, které jsou umístěny v prostoru před izolačními pokoji. Rodiče s dětmi dlouhodobě hospitalizovanými využívají možnosti zapůjčení si hraček a radiomagnetofonu s cd přehrávačem od učitelky MŠ.

V ZŠ jsou vyučovány děti ve věku 6 – 15 let, tedy děti prvního až devátého ročníku různých typů škol. Výuka žáků probíhá ve třídě a na pokojích – vyplývá to ze zdravotního stavu žáků.

Spolupráce

Spolupráce ZŠ a MŠ při MNO s jinými subjekty je velmi bohatá a různorodá. Přesto se nebráníme možnosti spektrum spolupráce rozšířit o nové nabídky.

Každodenní je spolupráce se zdravotnickým personálem. Práce je týmová. Učitelé spolupracují s rehabilitační pracovníci, psycholožkou, každodenně je konzultován zdravotní stav a vřazení dítěte do vyučování s lékařem popřípadě staniční sestrou. Vřazení dítěte do výchovného a vzdělávacího programu je zpracováno písemnou formou.

K tradičním formám spolupráce patří spolupráce se základními školami z Ostravy a okolí. Jedná se o :

- ZŠ Nádražní
- ZŠ Zelenou
- ZŠ Šenov

Již dva roky za dětmi jednou měsíčně přicházejí pracovníci ostravské ZOO, kteří jim přibližují život zvířat. Přinášejí vycpané exponáty, kosti zvířat, zuby šelem, ale i živá zvířata (hady, želvy, ježky..). Setkání probíhají formou besedy, kdy je využíváno znalostí dětí, které jsou doplňovány odbornými znalostmi a v neposlední řadě zajímavými příběhy z prostředí ZOO.

1.3.6. Základní potřeby dítěte v nemocnici

Udržení styku dítěte s rodinou

- rodiče jsou členy týmu, který se o dítě stará
- rodičům je umožněna účast ve výuce
- rodičům je umožněno denně (pokud to zdravotní stav dovoluje) své dítě navštívit během odpoledních návštěv
- pedagog komunikuje s rodiči prostřednictvím zdravotníků , nebo osobně, pokud si rodič přeje s pedagogem hovořit
- rodičům je vysvětleno, jak pečovat o své nemocné dítě v prostředí nemocnice a po propuštění domů

Vytvořit prostředí, které by dítěti připomínalo domov

- dítě je hospitalizováno na dětském oddělení
- výzdoba a zařízení oddělení je přizpůsobená potřebám dítěte
- režim oddělení je přizpůsoben zvykům dítěte (doba spánku, strava)
- oddělení je vybaveno tak, aby si děti mohli kdykoli hrát
- je zabezpečena školní i předškolní výuka dětí

Dítěti je daná možnost porozumět tomu, co se s ním děje a možnost účastnit se rozhodování

- dítě je připraveno před plánovaným přijetím do nemocnice
- příjem dítěte v doprovodu rodičů je přímo na oddělení, na pokoj, případně do herny
- dítě a rodiče jsou seznámeni s ošetřujícím personálem a provozem na oddělení
- dítě je vyšetřeno v přítomnosti rodičů
- dítěti je vysvětleno, co se s ním bude dít
- dítě je seznámeno s pedagogem a formou hry připraveno na vyšetření, léčbu, operaci
- je připraven program hry na další dny
- porozumění strachu dítěte a zmírnění nepříjemných pocitů
- vysvětlení vyšetřovacích výkonů a léčebných zákroků
- vysvětlení života na oddělení pomocí informačních materiálů (fotografie)
- průběžné informování dítěte a rodičů o výsledcích vyšetřování a přípravě léčebného plánu

Psychosociální podmínky

- klidné, bezpečné, pohodové prostředí s dostatkem soukromí
- adaptační program - pedagog se snaží dětem maximálně zpříjemnit a ulehčit adaptaci na nemocničním oddělení
- pedagog respektuje individuální potřeby dítěte, reaguje na ně a napomáhá v jejich uspokojování
- spolupráce pedagoga s ostatními odborníky (pediatr, rehabilitační lékař, klinický psycholog...)
- k dítěti přistupujeme s úctou a důvěrou, klademe na něj jen přiměřené požadavky
- dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů

1.3.7. Dětský rehabilitační stacionář při Městské nemocnici Ostrava

Dětský rehabilitační stacionář při Městské nemocnici Ostrava je detašované pracoviště MNO a zároveň ojedinělým zařízením svého typu na území města a jeho širokého okolí. Hlavním cílem činnosti stacionáře je zabezpečení jednak včasné diagnostiky a zároveň včasné léčby u dlouhodobě zdravotně postižených dětí a jejich rodin. Stacionář se zaměřuje především na děti s riziky v raném období, u nichž se dá předpokládat jiný než fyziologický vývoj. Třídy při DRS poskytují pro svou vybavenost didaktickými a kompenzačními pomůckami kvalitní zázemí pro výchovu a vzdělávání dětí předškolního věku. Jedná se převážně o děti s různými formami mozkové obrny, s vrozenými vývojovými vadami, svalovou dystrofií, stavy po úrazech mozku a pohybového aparátu. Těmto pacientům je zajištěna komplexní péče, kterou zabezpečuje tým odborníků: lékaři (pediatr, rehabilitační lékař, dětský neurolog, ortoped), logoped, psycholog, ergoterapeut a fyzioterapeut. Pedagogická péče je zajištěna třemi speciálními pedagogy. Zázemí pro děti představuje skupina dětských sester a ošetřovatelek.

Veškerá péče v zařízení je bezplatná a je hrazena z části ze zdravotního pojištění a z části z rozpočtu města.

Budova DRS je jednopatrová. V přízemí se nachází dvě oddělení, prostorná kuchyň, šatny. V prvním patře se nachází jedno oddělení, ordinace lékařů, tělocvičny fyzioterapeutů a ergoterapeutů, zřaková komora. Každé oddělení má dvě větší herny, které jsou vhodně upraveny a vybaveny podle potřeb dětí, jídelnu, šatnu a koupelnu s WC, z části zastřešenou terasu s přístupem do zahrady. Zahrada má dostatek zeleně i stromů, betonové chodníky s lavičkami, boudu s dětským náradím určeným pro pobyt venku.

DRS spolupracuje s :

- ♦ SPC
- ♦ SRP
- ♦ ZŠ
- ♦ odborní lékaři (neurolog, ortoped, kardiolog...)
- ♦ MŠ Ukrajinská

Vztahy mezi pedagogy a zdravotnickým personálem jsou velmi dobré. Obě strany podporují vytváření příjemného klimatu, jakožto nezbytné podmínky pro úspěšnou hospitalizaci nemocných dětí.

1.4. Charakteristika pedagogického sboru

Na výchově a vzdělávání žáků školy se podílí:

- a) pedagogičtí pracovníci zabezpečující výchovu a vzdělávání žáků se zdravotním postižením,
- b) pedagogičtí pracovníci zabezpečující výchovu a vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním,
- c) pedagogičtí pracovníci zabezpečující předškolní vzdělávání dětí zdravotním postižením,
- d) pedagogičtí pracovníci zabezpečující předškolní vzdělávání dětí se zdravotním znevýhodněním,
- e) pedagogičtí pracovníci zabezpečující zájmové vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

Většina učitelů disponuje schopnostmi odborně realizovat konkrétní vyučovací předměty a jiné výchovné a vzdělávací činnosti (splňují předpoklady pro výkon funkce pedagogického pracovníka stanovené právním předpisem), ostatní si doplňují vzdělání studiem na vysokých školách a rozšiřují svou odbornost na seminářích v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve škole pro žáky se zdravotním postižením pracuje výchovný poradce a školní metodik prevence. Dle potřeby nabízejí odbornou pomoc dětem i rodičům. Své důležité postavení má při výuce dětí se speciálními vzdělávacími potřebami asistent pedagoga.

1.5. Charakteristika žáků

Škola je určena žákům a dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy žákům a dětem se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním. Na škole pro žáky se zdravotním postižením jsou vzděláváni žáci, kterým jejich handicap neumožňuje vzdělávání na základní škole běžného typu. Třídy mohou navštěvovat žáci a děti zejména s tělesným postižením až těžkým tělesným postižením, souběžným postižením více vadami, dětskou mozkovou obrnou, vysoce funkčním autismem. Školu navštěvují žáci z širokého okolí města Ostravy. Požádá-li zákonný zástupce o přijetí svého dítěte k předškolnímu i základnímu vzdělávání mohou být ředitel školy přijaty na základě doporučení speciálně-pedagogického centra podle typu postižení a jeho souhlasu.

U hospitalizovaných žáků o zařazení do vyučování rozhoduje ošetřující lékař se souhlasem zákonného zástupce.

1.6. Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

V roce 2005 naše škola získala dotaci poskytovanou Evropskými sociálními fondy na „Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů vzdělávání“. Největším přínosem dvouletého projektu byla možnost plošného proškolení pedagogických pracovníků v rámci speciálně-pedagogických dovedností a tím zapojení všech pracovníků do tvorby ŠVP.

K pravidelným, každoročně se opakujícím projektům patří celoškolní týdenní projekt. Žáci druhého stupně se každoročně zúčastní rehabilitačního pobytu v některém ze zajímavých míst naší republiky, pro žáky prvního stupně připravují pedagogičtí pracovníci program, který je možno realizovat v budově školy a jejím okolí. Program je přizpůsoben věkovým možnostem a speciálním potřebám žáků. Je v souladu s obsahem průřezových témat v ŠVP. Každoročně je tvořeno nové téma projektu.

V rámci mezinárodních projektů jsme spolupracovali se čtyřmi zahraničními školami. Naše společné téma bylo „Čtyři roční období – jedna Evropa“.

Vzhledem k pozitivním zkušenostem je naší snahou vyhledat zahraniční partnery pro novou spolupráci.

Významná je pro naši školu spolupráce s Česko-německým fondem budoucnosti.

Podporované akce:

- návštěva žáků školy v německém Herscheidu v roce 2005
- podpora mezinárodní výstavy fotografií a dětských prací s názvem „Můj domov, můj kraj“
- návštěva učitelů v Herscheidu v roce 2007

1.7. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Systém spolupráce mezi školou a rodiči je naší prioritou. Vytváříme dobré vztahy mezi učiteli a žáky, rodiče cítí svou příslušnost ke škole, jsou dobře informováni o činnosti školy a úspěších či neúspěších svých dětí. Setkání rodičů a učitelů jsou užitečná a produktivní. Většina rodičů má možnost být s pedagogem v každodenním kontaktu. Rodiče své děti do školního zařízení vozí převážně osobně a proto vztah mezi rodičem a učitelem je velice blízký. Komunikace tedy může probíhat denně a případný požadavek či problém je řešen téměř okamžitě. Samozřejmostí jsou pak i třídní schůzky a konzultační hodiny.

Sdružení Bes úzce spolupracuje se školou od roku 1999.

Cílem sdružení je:

- podpora činnosti škol
- vytváření materiálních podmínek při zkvalitnění péče o tělesný a duševní rozvoj žáků školy
- vytváření podmínek pro integraci školy
- podpora sportovní a rekreační činnosti žáků školy
- podpora vzdělávacích aktivit zaměřených ke zvyšování odbornosti pracovníků

Sdružení si zvolilo název, který napovídá vše o jeho činnosti zaměřením. Bes byl egyptský trpaslík, který ochraňoval lidská obydlí a děti. I my se tedy snažíme svými aktivitami o zpříjemnění běžného dne nejen dětem, ale i rodičům.

Sdružení podporuje všechny aktivity školy. Nejvyšším cílem sdružení je vytváření materiálních a humánních podmínek pro celkový rozvoj dětí s handicapem.

Školská rada

Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy. Školskou radu zřizuje zřizovatel, funkční období členů školské rady je tři roky, zasedá nejméně dvakrát ročně. Povinnost zřídit školskou radu ukládá Zákon č.561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Členové školské rady:

Za zřizovatele: PhDr. Niliusová Jiřina

Za učitele: Mgr. Lorencovič Jan

Za rodiče: Mgr. Křístková Taťána

Partner školy

Generálním partnerem školy je technologická společnost ELCOM IPC, s.r.o., jejímž hlavním předmětem je inženýring a obchodně-technické služby v oblasti průmyslové a speciální výpočetní techniky. Spolupráce s touto společností pro školu znamená

kvalitní vybavenost počítačovou technikou, podporování financování chodu počítačové učebny, poskytování dopravy a podpora jiných aktivit.

Dalšími významnými partnery školy jsou Statutární město Ostrava a Krajský úřad Moravskoslezského kraje, jejichž hlavní pomocí je přidělování dotací. Finanční podpora školy umožňuje organizování zajímavých akcí, které napomáhají k zpestření a zkvalitnění výchovně-vzdělávacího procesu.

Kritický přítel školy, především jeho názory a vnější pohledy na školu jsou pro nás velmi důležité. Naším kritickým přítelem jsou rehabilitační pracovníci, kteří s naší školou úzce spolupracují. Mají patřičné odborné dovednosti a vědomosti, znají podmínky školy a její charakteristiku, jsou ochotni škole asistovat v procesu změn, dávat rady, podporovat školu a pomáhat řešit problémy. Mají pozitivní pohled na školu, jsou otevření k diskusi a ke kritice, neobávají se konfliktů a jsou schopni je řešit konstruktivně. Úzce spolupracují s rodiči žáků. Poskytují užitečné zdroje informací.

2. Charakteristika školního vzdělávacího programu

2.1. Profil absolventa školy

Snahou pedagogů naší školy je, aby po absolvování školní docházky žák získal plnohodnotné a srovnatelné vzdělání s pozitivním vztahem k učení. Jeho vzdělání je posílené o pozitivní náhled na život, na nelehké životní situace, s kterými přichází do kontaktu díky svému handicapu. Dokáže se orientovat v problematice udržitelného rozvoje a na základě těchto poznatků dokáže integrovat informace z více oborů.

Získané kompetence:

- žák je schopen samostatného rozhodování a za svá rozhodnutí nese plnou odpovědnost
- umí se orientovat v nových situacích
- komunikuje se svým okolím a je schopen pracovat v týmu
- ocení práci druhých, pomáhá jim v nesnázích a společně sdílí jejich úspěch či neúspěch
- je tolerantní k druhým, umí naslouchat
- umí řešit běžné životní i pracovní situace
- je schopen překonávat stres a předcházet agresivnímu jednání
- odmítá vandalismus jako projev slabošství a nízké kultury člověka
- dbá na zdvořilé, kultivované a taktní jednání
- efektivně pracuje s informacemi a umí používat komunikační prostředky a výpočetní techniku pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- ochraňuje životní prostředí, své zdraví i zdraví ostatních
- má citlivý vztah ke zvířatům, rostlinám a celé přírodě
- v různých situacích, kde nejsou přesně stanovená pravidla, se chová tak, aby neobtěžoval a neškodil; respektuje, že jeho svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

2.2. Zaměření školy

Ve výchově a vzdělávání žáků jednoznačně upřednostňujeme hlavní cíl – optimální rozvoj osobnosti zdravotně postižených dětí a jejich sociální, pracovní a kulturní integraci. Jen takoví jedinci se pak mohou aktivně účastnit produktivního života a nehrozí jim, že budou stát na okraji společnosti. Aby byla výchova a vzdělávání zdravotně postižených dětí efektivní, musí být komplexní a interdisciplinární. Prioritou je týmová spolupráce všech specialistů. Péče o žáky je komplexní, vyvážená, respektující jejich osobnost a potřeby.

Naše škola je otevřena všem dětem i rodičům, kteří hledají vzdělávací zařízení rodinného typu, vzájemné pomoci a se snahou respektování se navzájem. Veškerá komunikace probíhá na bázi partnerského vztahu všech zúčastněných aktérů vzdělávání. Žáci i rodiče mají možnost vyjádřit se k obsahu výuky, ale i k dění ve škole. Rodiče či zákonní zástupci se mohou kdykoliv zúčastnit výuky. Jejich podněty jsou brány s veškerou vážností, probíhá o nich diskuse nejen s žáky, ale i s rodiči, partnery školy, kritickým přítelem a pedagogickými a jinými pracovníky. Naší snahou je vytváření takového klimatu ve škole, které vede k odstranění bariér mezi školou a ostatními zúčastněnými. Žáci se nebojí klást otázky a sami požádat o pomoc pedagogické a jiné pracovníky. Mohou hovořit otevřeně s jistotou, že jim bude nasloucháno.

Školní vzdělávací program je koncipován tak, aby žáci v průběhu devítileté školní docházky získali kvalitní základy všeobecného vzdělání. Je založen na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka. Smyslem a cílem vzdělání je vybavit všechny žáky klíčovými kompetencemi, tzn. takovými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi, na úrovni, která je pro ně dosažitelná, s jejichž pomocí je možno v daném okamžiku zastávat velký počet rolí a funkcí a které jsou vhodné ke zvládnutí problémů celé řady většinou nepředvídatelně se měnících požadavků v průběhu života. Vedou ke způsobilosti, tedy ke schopnosti jednat přiměřeně v určité situaci. Vzdělávací program a realizační formy a metody učitelů budou směřovat k tomu, aby si žáci osvojili poznatky, dovednosti, pracovní techniky a návyky, které jsou významné pro komunikaci žáků ve škole, v rodině i v profesionálním a občanském životě. Cílem je, aby žáci získali schopnost spolupracovat se spolužáky i s dětmi mimo školu, schopnost sloučit prosazování svých oprávněných zájmů s úctou k ostatním a s korektním jednáním s nimi, schopnost kulturně komunikovat s učiteli a s dospělými, respektovat individuální, národnostní a jiné odlišnosti lidí, rozeznávat nehumánní postoje, jako jsou agresivita, bezohlednost, cynismus, národnostní a rasové předsudky. Důležitá pro život je dovednost organizovat a řídit různé činnosti, vyjednávat, pracovat v týmu a pozitivně ovlivňovat mezilidské vztahy. K důležitým cílům vzdělávání patří utváření odpovědného vztahu žáka k sobě samému a k pravidlům zdravého životního stylu. Školní vzdělávací program klade velký důraz na orientaci na osobnost žáka. Proto je potřebné, aby vyučování podněcovalo

všechny žáky, aby bylo přiměřené jejich možnostem a aby směřovalo k reálně dosažitelným výsledkům, znamenajícím zřetelný přínos pro jejich rozvoj.

Víme, že každý jedinec se v životě setká s nelehkými situacemi, ve kterých potřebuje pomoc buď druhého člověka nebo něco, co mu těžkou situaci pomůže ulehčit, či vyřešit. Všichni potřebujeme ke svému životu tzv. „berličku“. Existuje velké množství různých berliček. Mohou být rozdílných velikostí, tvarů i materiálů. Vznikly na základě různých potřeb a životních událostí. Naše škola má svou „berličku“(školní vzdělávací program) takhle specifikovanou:

B – Bezpečnost školního prostředí není dána prostory, ale pohodou, kterou vytvářejí lidé působící na školu v obou směrech. Proto vytváříme pohodu, která je nezbytná pro příznivé klima. Všichni rádi prožívají společné okamžiky nejen v rámci výuky, ale také na odpoledních zájmových akcích, týdenních rehabilitačních pobytech, dvoudenních výletech, nocování ve škole, akcích třídních kolektivů a dalších tradičních akcích školy.

E – Emfatický přístup, který je uplatňován nejen v přístupu k dětem, ale i ke všem zúčastněným, sleduje jediné: respektovat jedinečnost jednotlivce, jeho zranitelnost, potřebu bezpečnosti a uznání a posilování osobnosti žáka.

R – Respektování a rovný přístup ke všem je hlavní zásada našich učitelů. Rozsah, hloubka a složitost vyučování je přizpůsobena tak, aby odpovídala potřebám, schopnostem, zájmům a předchozím znalostem žáků. Naši učitelé vědí, že neúspěch nic neznamená. Je to pro ně pouze signál vyvolávající potřebu změny v přístupu k žákovi, při němž nesmí chybět trpělivost a tolerance.

L – Lavírování jako cesta k životu

Snažíme se naše žáky naučit samostatně se rozhodovat, naučit je jednat podle aktuálních okolností, vnímat a správně řešit překážky běžného dne. Aby dokázali, co možná nejlépe se vyrovnávat a odolávat nástrahám života.

I - Individuální přístup je uplatňován při všech výchovných i vzdělávacích činnostech. Ke každému žákovi přistupujeme jako k jedinečné lidské

bytosti. Podporujeme samostatnost, sebejistotu, zodpovědnost a pozitivní sebehodnocení. Malý počet žáků ve třídě umožňuje efektivní výuku.

Č - Činnostní učení

Čím větším množstvím kanálů je informace nabízena, tím lépe se zapamatuje, protože se v mozku uloží na více místech. Čím více způsobů vysvětlení se nabízí, čím více cest vnímání se používá, tím pevněji se uloží vědomosti v paměti, mnohostranněji se ukotví, více se jim porozumí, více žáků zvládne učební látku a později si na ni zase vzpomene.

Lépe se věc naučíme, když ji sami děláme, než když jen posloucháme nebo se díváme. Zvolené vyučovací metody umožňují aktivní zapojení žáků do výuky. Činnostní učení dává žákům prostor ke konkrétním činnostem, samostatným úvahám a tvorbě vlastních otázek. Žák není pouze pasivním příjemcem informací, ale projevuje vlastní iniciativu.

Naší prioritou je snaha o propojení získaných teoretických znalostí s běžnou každodenní realitou, snaha o přiblížení se okolnímu světu a pochopení zákonitostí života.

K – Klíčové kompetence nemůže žákům pomáhat vytvářet ten, kdo si je nevytvořil sám, a kdo je sám v sobě dále nerozvíjí. Všichni naši pedagogové mají zájem na zvyšování své profesní odbornosti, zúčastňují se různých seminářů a školení, věnují se samostudiu. Své poznatky a zkušenosti si vyměňují i s kolegy z ostatních evropských zemí. Stejně tak dokážou uplatňovat nabyté zkušenosti svých zahraničních kolegů a převádět je na podmínky a možnosti naší školy a našich žáků.

A – Abnormalita. Všichni naši pedagogové jsou si vědomí toho, že každé dítě je výjimečné a mimořádné. Náš výchovně-vzdělávací proces je zaměřen na objevování takových abnormalit, které z žáků vytváří samostatné a zdravě sebevědomé jedince, kteří v běžném životě i ve společnosti najdou své místo.

2.3. Výchovné a vzdělávací strategie vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí

Vize školy:

Vytvářet ve škole prostředí, kde se děti s velmi různorodými vzdělávacími potřebami dostávají nejen kvalitní a kvalifikované vzdělávací péče, ale kde se současně cítí bezpečně a spokojeně. Škola svým zákazníkům naslouchá, odpovídá na jejich potřeby a požadavky.

„Rozumět – znamená pomáhat.“

Zdeněk Matějček

Výchovné a vzdělávací strategie patří k stěžejním částem ŠVP. Společné postupy formulujeme tak, aby vedly k utváření klíčových kompetencí u žáků. Výchovné a vzdělávací strategie naplňují všichni učitelé. Jde o strategie nadpředmětové, prolínající všemi předměty a činnostmi školy. Učitelé napříč předměty spolu mluví, vzájemně si pomáhají, žáci si cílevědomě z hodiny do hodiny předávají a počítají s tím, že ve svém předmětu připravují žáka i na činnosti v jiných předmětech.

Klíčové kompetence žákům pomáhají při získávání základů všeobecného vzdělání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě. Za rozhodující pro získání klíčových kompetencí považujeme:

KOMPETENCE K UČENÍ

- umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

- vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a za jejich budoucnost

- vedeme učitelé, žáky a rodiče k tomu, že důležitější jsou získané dovednosti a znalosti, než známky
- učíme žáky spolupráci a práci v týmu
- podporujeme samostatnost a tvořivost
- zařazujeme metody, které podporují zvědavost žáka
- učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti
- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat informace z literatury a internetu
- využíváme kladného hodnocení k podpoře motivace
- učíme žáky trpělivosti, povzbuzujeme
- klademe důraz na všeobecné a rovné vzdělání pro všechny
- žáky vedeme k sebehodnocení
- žákům nabízíme dostatek informačních zdrojů – žákovská knihovna, osobní počítače, exkurze, návštěvy kin, divadel, výstav, besed
- vytváříme ve výuce takové situace, které žáky zaujmou

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů

- učíme žáky nebát se problémů
- vedeme výuku tak, aby žáci hledali různá řešení problémů, své řešení si dokázali obhájit
- při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života
- využíváme metod dramatické výchovy k řešení konfliktních situací
- realizujeme projekty, které vedou žáky k řešení konkrétního problému
- vedeme žáky k samostatnosti při řešení problému
- vedeme žáky k aktivnímu přístupu při řešení problémů
- oceňujeme více způsobů řešení
- podporujeme netradiční způsoby řešení
- rozvíjíme u žáků představivost a fantazii

- učíme žáky řešit problémy vytvářením praktických úloh a situací
- spolu se žáky řešíme situace, které vznikají ve vyučování i mimo (problémy s kázní, nedodržování stanovených pravidel, konflikty mezi žáky)
- při řešení problémů podporujeme týmovou spolupráci
- učíme žáky, jak problému předcházet
- žáci prezentují své názory ve školním časopise (regionálním tisku)
- podle svých schopností a dovedností se žáci zapojují do školních i mimoškolních soutěží
- starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky
- vedeme žáky k aktivnímu přístupu při různých činnostech, na plánování, při realizaci i hodnocení
- vedeme žáky k přijímání zodpovědnosti za výsledek řešení problémů
- nabízíme řešení problémů v komunitním kruhu

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci

- učíme žáky komunikovat různými formami (ústně, písemně, pomocí osobního počítače, arteterapeutickými prostředky)
- učíme žáky naslouchat
- rozvíjíme u žáků základy komunikace v cizím jazyce
- učíme žáky etice v komunikaci
- vytváříme prostor pro různé názory, respektování originálních názorů
- učíme partnerské komunikaci mezi žákem a učitelem, mezi žáky navzájem, mezi žáky a dalšími osobami
- v dramatické výchově a komunikativních dovednostech učíme dalším prostředkům komunikace – nonverbální komunikaci
- využíváme komunitního kruhu k vyjádření názorů, zkušeností, k výměně informací a názorů

- začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování
  - využíváme komunikační a informační technologie - osobní počítače ve výuce ve všech předmětech
- ke komunikaci a informovanosti žáci využívají tvorbu v novinářském kroužku, školním časopise a při slohových pracích v českém jazyce, dramatické výchově a komunikativních dovednostech
- organizujeme projektové dny, výstavy a dodržujeme tradice školy, na jejichž organizaci se podílejí všichni žáci školy
- podporujeme spolupráci s jinými školami
- zveme rodiče do výuky, na školní výlety, rehabilitační pobyty, hipoterapii a akce školy pod názvem „Maminko a tatínku, pracuj s námi chvilinku“

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- **rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých**
- **vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi**

- vytváříme příjemné školní a třídní klima
- vytváříme společně pravidla vzájemného soužití a dodržujeme jejich naplňování
- žáci pracují v týmech a podílejí se na vytváření pravidel práce v týmu
- podporujeme u žáků vytváření pozitivních představ o sobě samém
- učíme žáky ovládat své jednání a chování
- zařazujeme kooperativní činnosti do výuky, vzájemnou pomoc při učení
- učíme žáky pomoc poskytnout nebo o ni požádat
- sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- učíme žáky odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- učíme žáky přijímat různé role ve skupině

- utváříme u žáků schopnost zvládnout organizaci své pracovní i odpočinkové doby
- posilujeme schopnost nalézt a vnímat krásu a estetické hodnoty v přírodě i v lidském světě
- vedeme žáky k schopnosti ocenit zkušeností druhých lidí, respektovat různá hlediska a čerpat poučení z toho, co si druzí lidé myslí, dělají a říkají
- učíme žáky rozpoznávat situace, které vyžadují spolupráci
- rodiče při konzultacích informujeme o sociálních dovednostech žáků

KOMPETENCE OBČANSKÉ

- **vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě**
- **učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný**
  - vedeme žáky k dodržování práv a povinností vzhledem k jejich stanovení ve školním řádu
  - učíme žáky respektovat individuální rozdíly, kulturní a náboženské odlišnosti žáků
  - rozvíjíme u žáků zodpovědné a uvědomělé jednání ve škole i na akcích mimo školu
  - umožňujeme žákům, aby si navzájem sdělovali své pocity a názory
  - vyžadujeme důsledné dodržování pravidel při výuce i mimo
  - vedeme k tolerantnímu přístupu v rámci individuálních odlišností
  - pěstovat úctu ke státním svátkům, k národním tradicím
  - vytváření a realizace vlastních tradic na úrovni třídy a školy
  - vedení žáků k myšlení v globálních souvislostech – třídění odpadu, sběrové akce, plnění environmentálního programu školy

KOMPETENCE PRACOVNÍ

- **pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci**
  - systematicky a cíleně vedeme žáky k profesní orientaci s důrazem na reálné možnosti
  - posilujeme využití znalostí a zkušeností z jednotlivých vzdělávacích oblastí pro přípravu na budoucnost
  - vedeme žáky k řádnému plnění všech povinností a závazků
  - vedeme žáky ke kritickému i sebekritickému hodnocení prací z různých hledisek
  - snažíme se o pozitivní přístup k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality a kvantity, ale také z hlediska ochrany zdraví a životního prostředí
  - rozšiřujeme orientaci v podnikatelských aktivitách, chápání podstaty, cíle i rizika podnikání
  - osvojujeme u žáků plánování a organizování pracovních činností
  - pestrou nabídkou volnočasových aktivit podněcujeme u žáků zájem o další orientaci
  - vedeme žáky k práci v souladu s pravidly bezpečnosti
  - motivujeme žáky k aktivnímu přístupu v rámci předmětu Člověk a svět práce

2.4. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se zdravotním postižením /tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vad a vývojovými poruchami učení nebo chování/, žáci se zdravotním znevýhodněním a žáci se sociálním znevýhodněním.

U těchto žáků je třeba uplatňovat při jejich vzdělávání speciálně pedagogických postupů a alternativních metod, uplatňujících se zejména při rozvíjení rozumových schopností, orientačních dovedností, zlepšování sociální komunikace a dalších specifických dovedností žáků.

Základní vzdělávání žáků se zdravotním postižením / dále ZP / vyžaduje odbornou připravenost pedagogických pracovníků, podnětné a vstřícné školní prostředí.

Prioritou naší školy je:

- odborná způsobilost pedagogů v oboru speciální pedagogika, další vzdělávání pedagogických pracovníků / kurzy, semináře, výcviky, stáže, konference/
- individuální přístup k žákům a jejich rodině
- speciálně pedagogický přístup komplexní péče o žáka
- optimální prostředí pro vzdělávání, příznivé klima školy a třídy
- pravidelná spolupráce s PPP, SPC, s odborným lékařským týmem

2.4.1. Soubor lékařských diagnóz žáků

1.Somatická postižení,onemocnění a zdravotní oslabení

DMO / forma kvadraparetická, diparetická, hemiparetická, ataktická, mozečková/, LMD, svalová myopatie, svalová dystrofie, rozštěp páteře, vývojové deformity růstu, EPI syndrom, epilepsie, mikrocefalus, hydrocefalus, onemocnění ledvin, rozštěpy ledvin, alergie.

2. Mentální postižení

Mentální retardace / lehká MR, jiná MR /.

3. Poruchy autistického spektra

Atypický autismus, Aspergerův syndrom, Vysoce funkční autismus.

4. Specifické vývojové poruchy učení a chování

SVPU – dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie.

SVPCH – syndrom LMD, neurotické poruchy, psychopatie.

5. Poruchy vývoje řeči a komunikačních schopností

Opožděný vývoj řeči, vývojová dysfázie, dyslalie, rhinolalia, balbuties, dysatrie, poruchy grafické podoby řeči – SVPU /artikulační neobratnost, specifické asimilace/, symptomatické poruchy řeči.

6. Poruchy zraku a zrakové vady

Poruchy zraku – poruchy binokulárního vidění /strabismus, amblyopie/, slabozrakost, praktická nevidomost.

Vady zraku – kortikální poškození zraku, postižení zorného pole.

1. Vzdělávání žáků s tělesným postižením, žáků dlouhodobě nemocných a zdravotně oslabených

U žáků s tělesným postižením jsou možnosti vzdělávání individuálně rozdílné. Předměty, které kladou vysoké nároky na motoriku, zvláště pak na jemnou motoriku /jako je geometrie, všechny složky výchov/, jsou upraveny v ŠVP. Jsou respektovány jejich obtíže se sebeobsluhou, problémy komunikační a společenské a obtíže s pohybem a dopravou.

Škola zajišťuje tyto podmínky vzdělávání:

- bezbariérový vstup do školy
- odpovídající technické vybavení pro pohyb žáků po škole pro maximální

samostatnost žáků

- /v případě potřeby je k dispozici asistent učitele, vychovatel, učitel/
- didaktické pomůcky /určeny žákům podle specifických potřeb dané diagnózy/
- kompenzační pomůcky / mechanické, elektrické vozíky, stoly a židle, vyrobené na míru, vertikalizační stojany /
- PC a speciální příslušenství
- relaxační aktivity /jóga, muzikoterapie, dramatická výchova/
- pravidelná rehabilitace
- komunikační dovednosti

Komunikační dovednosti

Komunikační dovednosti rozšiřují na I.stupni vzdělávací oblast

Jazyk a jazyková komunikace.

Přístup k jednotlivým žákům je individuální a je opřen o průběžně prováděnou speciálně pedagogickou diagnostiku každého žáka učitelem.

Obsah:

- dechová, fonační a artikulační cvičení / žáci s řečovými potížemi /
- speciální výcvik čtení / žáci s dyslexií, poruchami jednotlivých analyzátorů /
- grafomotorická cvičení
- výuka psaní při jednotlivých tělesných a zrakových vadách
- speciální výcvik psaní / žáci s dysgrafií, dysortografií /
- komunikační a sociální trénink / žáci s PAS /

Využití PC

Všechny třídy jsou vybaveny PC a speciálním příslušenstvím /klávesnice, myši, specifické programy/.

II.stupeň je navíc vybaven počítačovou učebnou, určenou pro vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie.

PC ve třídách je využíváno pro žáky, kteří:

- nejsou schopni komunikace
- nejsou schopni psát rukou ani s běžnými pomůckami či ortézami
- si nemohou osvojit obsah školního vzdělávání obvyklým způsobem a mohou si své postižení
- kompenzovat pomocí PC

2. Vzdělávání žáků s mentálním postižením

Za žáky s mentálním postižením se považují žáci, u nichž dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji některých psychických vlastností a k poruchám v adaptačním chování.

Žáci s MR jsou vzděláváni podle vzdělávacího programu ZvŠ / dle doporučení SPC a rozhodnutí ředitele školy / v třídách pro žáky s více vadami.

Škola zajišťuje specifické podmínky vzdělávání:

- snížený počet žáků ve třídě
- vhodně upravené školní prostředí
- speciální učební metody
- ŠVP upravený pro žáky s lehčím mentálním postižením
- učitelé se speciálně pedagogickou kvalifikací
- speciální zařízení a kompenzační pomůcky v závislosti na potřebách žáků
- učebnice odpovídající úrovni rozumových schopností žáků.

3. Vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra /PAS/

Porucha autistického spektra je charakterizována triádou základních příznaků: neschopností nebo omezením vzájemné společenské interakce, komunikace a stereotypně se opakujícím repertoárem zájmů a aktivit. PAS jsou různorodé a mají své individuální zvláštnosti.

Žáci s PAS jsou na naší škole vzděláváni /v individuálních případech dle doporučení SPC na základě IVP/ podle vzdělávacích programů ZŠ – „Berlička“ a „Berlička – LMP“.

Škola zajišťuje specifické podmínky vzdělávání:

- snížený počet žáků ve třídě
- speciálně upravené školní prostředí, didaktické pomůcky
- individuální přístup
- strukturované učení
- učitelé, vzdělané v problematice PAS a práci s autistickými žáky
- předmět dorozumivací dovednosti.

Dále viz ŠVP – vzdělávání žáků s PAS.

4. Vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami učení a chování

Nejčastěji se vyskytujícími specifickými poruchami učení jsou dyslexie/potíže se čtením/, dysgrafie/potíže se psaním/, dysortografie/potíže s pravopisem/. Provázeny bývají hyperaktivitou, nesoustředěností, impulzivním jednáním, špatnou pohybovou koordinací a další příznaky z oblasti psychomotorické, mentální a volní. Symptomy se prolínají a v průběhu trvání vykazují různou intenzitu.

Za žáky s poruchami chování, hyperaktivní, s edukativními problémy, jsou považováni žáci, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřízpůsobiví, impulzivní a snadno unavitelní.

Škola zajišťuje specifické podmínky vzdělávání:

- snížený počet žáků ve třídě
- použití speciálně pedagogických metod a forem práce
- používání ověřených postupů i nových metod náprav SVPU
- přihlídnutí k charakteru poruchy při klasifikaci a hodnocení žáka /slovní hodnocení/
- individuální práce se žákem, respektování jeho pracovního tempa
- předmět dorozumivací dovednosti, dramatická výchova
- přehledné a strukturované prostředí
- pravidelný režim dne /pravidelné procedury, jasně stanovené pravidla chování/
- odpočinkový kout, herna, kde může žák relaxovat, případně plnit ty požadavky učitele, které nevyžadují práci v lavici
- pravidelná relaxace /klidový režim, jóga, muzikoterapie/
- učitelé znají a respektují specifické problémy žáka

5. Vzdělávání žáků s poruchami komunikačních schopností

Mezi žáky s poruchami komunikačních schopností řadíme žáky s dg. OVŘ /opožděný vývoj řeči/, dyslálie, vývojová dysfázie, dysartrie, balbuties, rhinolalia, symptomatické poruchy řeči.

Předpokladem úspěšného vzdělávání je intenzivní logopedická péče, která se snaží odstraňovat poruchy řeči tak, aby u žáka byla řeč dostatečně obsahově rozvinutá a po stránce formální správná.

Vzdělání těchto žáků je na naší škole rozšířeno o logopedickou péči:

- individuální /přítomnost logopeda 1x týdně/
- skupinovou /dorozumivací dovednosti/

Je uplatňován individuální přístup k žákovi, v individuálních případech zpracován IVP, zohledňující přístup ke klasifikaci /ve všech předmětech, v nichž se projevuje postižení žáka/, profesní odbornost učitelů, možnost užívání alternativních komunikačních systémů podle potřeby žáka /znak do řeči, piktogramy, VOKS -výměnný obrázkový komunikační systém/.

Dále viz ŠVP -logopedie ve vzdělávání.

6. Vzdělávání žáků se zrakovým postižením

Zrakově postižené žáky dělíme z hlediska intenzity postižení na slabozraké, se zbytky zraku a nevidomé, dále na žáky se sekundárním zrakovým postižením /žáci s více vadami/. Každá z těchto kategorií vyžaduje speciální pedagogický přístup a odlišné technické zázemí.

Žáci s lehkou zrakovou vadou zvládají nároky základního vzdělávání s pomocí optických pomůcek.

Žáci s těžkou zrakovou vadou mají upravené podmínky vzdělávání / IVP /, odpovídající technické vybavení učebny, /pracovního místa / a personální zajištění výuky kvalifikovanými speciálními pedagogy.

Mimořádně důležité je naučit zrakově postižené žáky využívat informační a komunikační prostředky a technologie, např. pomocí spolupráce s SPC pro zrakově postižené žáky a Tyflocentrem.

Škola zajišťuje specifické podmínky vzdělávání:

- podnětné prostředí / základní znalosti učitele v oblasti oftalmopedie /, individuální přístup
- snížený počet žáků ve třídě
- vhodné materiální a technické vybavení / bezbariérové prostředí školy, speciální osvětlení, speciální učebnice a učební materiály se zvětšeným písmem, optické pomůcky /
- didaktické kompenzační pomůcky /plastické modely, televizní lupa, počítače s programy pro slabozraké a nevidomé /
- dorozumívací dovednosti
- spolupráce se Střediskem rané péče, SPC, Tyflocentrem

2.4.2. Vzdělávání žáků s PAS - poruchy autistického spektra

Za žáky s poruchou autistického spektra jsou považováni žáci se zdravotním postižením:

- Dětský autismus
- Atypický autismus
- Aspergerův syndrom
- VFA /vysoce funkční autismus/
- Syndrom fragilního X
- Rettův syndrom.

Vzdělávání žáků s PAS

Vzdělávání žáků s PAS se uskutečňuje:

- formou individuální integrace / běžný žák, integrovaný žák, kooperativní třída/
- formou skupinové integrace / v samostatných třídách, odděleních nebo skupinách s upravenými vzdělávacími programy – IVP /
- ve školách samostatně zřízených pro tyto žáky.

Ve všech organizačních formách vzdělávání je nutné vytvářet žákům podmínky pro jejich úspěšné vzdělávání a uspokojování jejich speciálních vzdělávacích potřeb.

RVP ZV stanovuje odpovídající podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením a je východiskem pro tvorbu ŠVP. Vytvořené ŠVP jsou podkladem pro tvorbu individuálních vzdělávacích plánů.

Na úrovni ŠVP je možné přizpůsobit a upravit vzdělávací obsah základního vzdělávání pro tyto žáky tak, aby bylo dosahováno souladu mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi těchto žáků. Do ŠVP se zařazují speciální vyučovací předměty a předměty speciálně pedagogické péče odpovídající speciálním vzdělávacím potřebám žáků.

U žáků s PAS jde zejména o logopedickou péči, rehabilitaci, dorozumivací dovednosti, ergoterapii, muzikoterapii.

ŠVP současně uvádí, jakých kompenzačních a didaktických pomůcek, speciálních učebnic, výukových programů je ve vzdělávání žáků s PAS využíváno.

Diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb a posuzování možností žáků s PAS při jejich vzdělávání poskytují, s žádostí a souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců žáka, školní poradenská zařízení zařazená do rejstříku škol a školských zařízení / pedagogicko-psychologické poradny - PPP, speciální pedagogická centra, zejména SPC pro žáky s PAS a odborní pracovníci školního poradenského pracoviště - speciální pedagog a psycholog/.

Zákon č.561/2004 Sb.

Vyhláška č.73/2005 Sb.

Podmínky vzdělávání žáků s PAS

Při plánování a realizaci vzdělávacího procesu je třeba vycházet z konkrétního zjištění a popisu speciálních vzdělávacích potřeb a možností žáků. Je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci jako jednotlivci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Proto i výuka speciálně pedagogické péče probíhá v souladu s principy individualizace a diferenciací ve vzdělávání.

Pro úspěšné vzdělávání žáků s PAS je potřebné zabezpečit tyto podmínky:

- uplatňovat zdravotní hlediska a respektovat individualitu a potřeby žáka
- uplatňovat princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu
- zabezpečit odbornou výuku předmětů speciálně pedagogické péče
- zohlednit specifika postižení žáků s PAS při hodnocení výsledků vzdělávání
- spolupracovat s rodiči nebo zákonnými zástupci žáka, s SPC, krajským koordinátorem, s odbornými lékaři /zejména při tvorbě IVP/
- spolupracovat s ostatními vzdělávacími institucemi, které vzdělávají žáky s PAS, s asociací, pomáhající lidem s autismem /APLA/, sdružením Rainman a dalšími přidruženými organizacemi
- soustavně vzdělávat pedagogické, výchovné, logopedické, rehabilitační a ostatní pracovníky školy o problematice PAS

Další podmínky týkající se vzdělávání žáků s PAS:

- umožnit využít ve všech ročnících k posílení předmětů, které vzhledem k postižení žáků vyžadují vyšší časovou dotaci, nebo k zařazení předmětů speciálně pedagogické péče maximální týdenní časové dotace stanovené pro jednotlivé ročníky v RVP ZV
- upravit a formulovat očekávané výstupy vzdělávacích oborů v jednotlivých obdobích tak, aby byly pro tyto žáky z hlediska jejich možností reálné a splnitelné, a těmto výstupům přizpůsobit i výběr učiva
- v individuálních případech uplatňovat alternativní formy komunikace – znak do řeči, usnadňovaná komunikace, VOKS – výměnný obrázkový komunikační systém a jiné náhradní formy komunikace

- na základě doporučení SPC umožnit působení pedagogického nebo osobního asistenta ve třídě

Strukturované učení jako efektivní prostředek pomoci žákům s PAS

Při práci s dítětem s poruchou autistického spektra /dále „PAS“/ je velmi důležité si uvědomit, že tyto děti mají výrazně nevyrovnaný vývojový profil, řada z nich trpí obtížemi v sociální komunikaci a problémy v chování.

Všechny tyto nedostatky velmi omezují samostatná rozhodování dětí, jejich schopnost adaptace, orientaci v prostoru a čase. Každý člověk potřebuje v životě určitý řád, jistou míru předvídatelnosti. Děti s PAS mají schopnost předvídat a plánovat velmi malou, těžce se vyrovnávají se změnami, okolní svět se mění v chaos, možnosti komunikace selhávají a to vše ztěžuje dítěti orientaci v prostoru, čase i v událostech.

Pokud chceme, aby od nás dítě přijímalo nové informace, aby mělo motivaci ke komunikaci a učení se novým dovednostem, musíme vytvořit takové prostředí, které dá dětem jistotu, poskytne vysokou míru předvídatelnosti, ukáže dítěti nástroje komunikace a dá možnost výběru.

Kolébkou programu s vědecky ověřenou efektivitou, který se využívá i v Evropě, je státní modelový program Severní Karolíny **TEACH** – volně přeloženo, péče a vzdělávání dětí s autismem a dětí s problémy v komunikaci.

V naší škole využíváme metodiku tohoto programu pod názvem **strukturované učení**.

Filozofie a základy strukturovaného učení:

- individuální přístup k dětem
- aktivní generalizace dovedností /propustnost a propojenost školního a domácího prostředí/
- úzká spolupráce s rodinou

- integrace postižených do společnosti
- přímý vztah mezi ohodnocením a intervencí
- pozitivní přístup k dětem s problémy s chováním
- optimistický pohled na efektivitu a možnosti vzdělávání těchto dětí
- aktivní snaha o pedagogickou intervenci
- řešení problémového chování

Nároky kladené na pedagoga

- profesionalita
- teoretické porozumění PAS
- schopnost vycházet z aktuálních výsledků ohodnocení
- schopnost flexibilně přizpůsobit program
- schopnost přizpůsobit prostředí dítěti s PAS
- reálný odhad schopností dítěte
- využití silných stránek dítěte
- důraz na odborný nácvik komunikace a sociálního chování
- schopnost vycházet z aktuální vývojové úrovně dítěte v jednotlivých oblastech

Výhody strukturovaného učení

- metodika strukturovaného učení akceptuje zvláštnosti dítěte a přizpůsobuje se jeho specifikám
- snižuje stresovou zátěž dítěte díky možnostem upravit prostor, zviditelnit čas
- dítě je schopno vstřebávat nové informace, stává se sebevědomější a samostatnější
- metodika umožňuje redukovat problémy v chování /agresivita, záchvaty vzteku, negativismus/
- postupně se snižuje až eliminuje kognitivní deprivace

Metodika strukturovaného učení

1. Individualizace

Každý žák s PAS je jedinečný a pro každého je nutné zvolit individuální strategii vzdělávání. Rozdíly jsou v mentální úrovni, v různé míře a četnosti výskytu autistických symptomů v rozdílných percepčních schopnostech, v úrovni a způsobu komunikace, v temperamentu, v odlišné schopnosti koncentrace a dalších.

Východiska:

- respektovat individualitu, vlastní priority, schopnosti a její hranice
- zjistit úroveň v jednotlivých vývojových oblastech dítěte /na základě psychologického vyšetření či speciálně pedagogické diagnostiky/
- zvolit vhodný typ systému komunikace podle stupně schopnosti abstraktního myšlení
- vytvořit vhodné pracovní místo a strukturovat prostředí
- podle doporučení SPC sestavit individuálně výchovný vzdělávací plán /IVP/
- v případě potřeby zvolit na základě analýzy behaviorálních problémů /problémy v chování/ vhodné strategie jejich řešení

2. Vizualizace

Stejně jako většina lidí i děti s PAS se potřebují „orientovat v čase“, potřebují „vidět“ čas. Musí si vytvořit svou vlastní předvídatelnost, což tito žáci často dělají přes nefunkční rituály a stereotypie.

Jestliže se pak sled činností některý den změní, nastávají obvykle „problémy s chováním“.

Pokud bude tato změna zaznamenána ve „vizualizovaném denním programu“ a tudíž na ni bude dítě připraveno, k problémovému chování nemusí dojít.

Východiska:

- vizualizovat denní program, který dává odpověď na otázku „kdy“, pomáhá v časové orientaci, vede k větší samostatnosti
- zjistit úroveň schopnosti abstraktního myšlení, na základě toho stanovit vhodný typ vizuální podpory

Typy vizuální podpory /od nejjednoduššího k nejsložitějšímu/

- konkrétní předmět
- barevný obrázek /nápisem/
- lineární obrázek /s nápisem/
- piktogramy /s nápisem/
- nápis
- psaný rozvrh
- diář

3. STRUKTURALIZACE

Struktura prostředí

Struktura prostředí, ve kterém se pohybuje dítě s PAS, mu pomáhá v prostorové orientaci a dává mu odpověď na otázku „KDE?“.

Struktura tak nabízí „jistotu“ tím, že vytváří předvídatelná spojení mezi místy, činnostmi a chováním.

Východiska:

- vytyčit si místa pro jednotlivé důležité činnosti během dne /učebna, herní kout, jídelna.../
- vyčleněná místa pokud možno nepřemísťovat, neprovádět jinou činnost na místě, které pro ni není vyčleněno
- pokusit se vymezit jasné hranice mezi jednotlivými místy, které pomáhají dítěti s PAS rozpoznat, kde místo ke konkrétnímu úkolu začíná a končí

Schéma pracovního místa

- prostor pro výuku by měl být pohodlný, bez rozptylujícího hluku
- u neklidného dítěte umístíme pracovní stůl našikmo v rohu místnosti a dítě posadíme do prostoru mezi stolem a zdí
- systém práce zleva doprava

Strukturované učební pomůcky

Umožňují dítěti lepší orientaci v prostoru, v PL orientaci. Výborně slouží k vyvození nového učiva a jeho procvičení.

- krabicové učení /krabice s úkoly/
- šanony
- 3D didaktické pomůcky
- jednotlivé listy s úkoly s jasným vymezením začátku a konce úkolu
- komunikační tabulka
- systém VOKS /výměnný obrázkový komunikační systém/
- schématické pracovní postupy

2.5. Logopedie ve vzdělávání

Logopedie je určena dětem s různě narušenými komunikačními schopnostmi.

Ve škole je logopedie organizována formou individuálních nebo skupinových návštěv. Časová dotace se upravuje dle potřeb daného školního roku .

Na základě orientačního logopedického vyšetření a ze závěrů dalších vyšetření je prováděna logopedická péče, která zahrnuje přípravná a průpravná cvičení, navození, fixaci a automatizaci hlásek. Hravou formou jsou prováděna dechová a fonační cvičení - měkký hlasový začátek, rozvoj motoriky, rozvoj fonematického sluchu a rozvoj zrakového vnímání.

Je velmi důležité neustále procvičovat motoriku mluvidel, která není u dětí dostatečně rozvinutá, formou cvičení před zrcadlem, z důvodu zrakové kontroly. Samotná náprava problémových hlásek se uskutečňuje s použitím metod, které odpovídají věkovým a individuálním zvláštnostem dětí. K rozvoji správné výslovnosti jednotlivých hlásek využíváme situační a dějové obrázky, říkadla, básničky, pohádky, pohybové hry, rozpočítadla, příběhy.

Osvědčují se i vybrané počítačové programy, které plní i funkci motivační.

Účast rodičů je nezbytná, neboť právě pravidelné domácí procvičování je důležitým předpokladem správné komunikace.

Logoped úzce spolupracuje s ostatními pedagogy. Na pravidelných schůzkách jsou domlouvány společné postupy při nápravě řeči.

2.6. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním a ekonomickým postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, žáci, kteří pocházejí z prostředí sociálně nebo kulturně a jazykově odlišného od prostředí, v němž vyrůstají žáci pocházející z majoritní populace. Patří sem žáci z různých u nás žijících menšin nebo žáci přicházející v rámci migrace. Je nezbytné všem těmto žákům věnovat specifickou péči v rozsahu, který potřebují.

Škola těmto žákům bude věnovat pozornost v oblasti osvojení českého jazyka, ale i seznámení s českým prostředím, jeho kulturními zvyklostmi a tradicemi. Dále bude těmto žákům zajištěno vzdělávání v jazyce příslušné národnostní menšiny a zajištěno získávání v průběhu školní docházky i takových informací, které jim umožní vybírat si z nich prvky pro budování své vlastní identity. Obsah vzdělávání bude doplněn specifickými materiály o historii, kultuře a tradicích jejich národnosti.

Podmínky vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Učitel, jako nejdůležitější činitel, své žáky i jejich rodinné prostředí dobře zná, dovede volit vhodné přístupy a vytvářet ve třídě i ve škole příznivé společenské klima.

Škola bude využívat výukové postupy vhodné pro rozmanité učební styly žáků a různé způsoby organizace výuky, plánovat výuku tak, aby vycházela ze zájmů, zkušeností a potřeb žáků různých kultur, etnik a sociálního prostředí.

Aby vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním bylo úspěšné je třeba zajistit:

- individuální nebo skupinovou péči
- pomoc asistenta pedagoga
- odpovídající metody a formy práce
- specifické učebnice a materiály
- pravidelnou komunikaci a zpětnou kontrolu
- spolupráci pedagogických pracovníků a dalších odborníků.

2.7. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Mimořádné nadání není souborem genů, ale souborem lidských vlastností, které na základě genetických dispozic vznikají v průběhu života. Za nadané je považováno dítě, které ve svém oboru činnosti dosahuje výjimečných výkonů, podstatně lepších výkonů než jeho vrstevníci.

Mimořádně nadaní žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Takový žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání.

Cílem vzdělávání není pouze rozvoj studijních dovedností, ale především životních způsobilostí. Cílem rozvíjení talentů je, aby se jako dospělý uplatnil ve vědě, v umění, obohatil společnost. Při formování talentů je nutno vědět, čeho si u dětí všímat a na které jejich vlastnosti se výchovně zaměřit.

Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces. Pomoc při identifikaci a následné péči o mimořádně nadaného žáka poskytují učitelům se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců psychologové v síti pedagogicko - psychologických poraden.

Indikátory nadprůměrně se rozvíjejícího žáka:

- zvládnutí čtení v předškolním věku
- mimořádné počítařské schopnosti v předškolním věku
- žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- neustávající aktivita
- zvědavost, široké spektrum zájmů
- tvořivost

- samostatnost v rozhodování, v řešení problémů i v chování
- neexistence autorit
- smysl pro humor
- citlivost na problémy
- odmítání konvencí
- introvert
- perfekcionismus

Škola je připravena nabídnout širokou škálu činností, které vedou u žáků k odhalování speciálních vzdělávacích potřeb i nadání, k zajišťování vhodných podmínek, k užívání konkrétních postupů, pomůcek, forem práce, k rozvíjení spolupráce s rodiči žáků a s odborníky.

2.8. Školní družina

CHARAKTERISTIKA ŠVP ŠD

ŠVP ŠD jsme nazvali: „ **S handicapem, už to vím, i já se uplatním.**“

Náš vzdělávací plán je určen především pro děti s kombinací vad. Navazuje na program MŠ Dětského rehabilitačního stacionáře při Městské nemocnici Ostrava a je nedílnou součástí ŠVP ZŠ a MŠ, Ukrajinská 19, Ostrava – Poruba. Snažíme se o maximální individuální přístup, o všestranný rozvoj dítěte vzhledem k jejich postižení. Rozvíjíme nabyté návyky a velmi podporujeme samostatnost dětí. Vytváříme vlídné prostředí, do kterého se mohou děti každý den těšit.

Hlavní úkol

Spolu se základní školou poskytnout dětem komplexní speciálně pedagogickou a zdravotní péči směřující k výchově samostatné osobnosti:

- hravou formou rozvíjet nabyté znalosti a dovednosti z vyučování
- vést děti ke zdravému způsobu života
- zajistit bezpečnost dětí
- vytvářet estetické prostředí
- klást velký důraz na individuální přístup ke každému dítěti

Cíle a záměry

- Rozvoj osobnosti člověka – pomáhat rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi.
- Získání všeobecného vzdělání – rozvíjet osobní přístup dítěte k získávání nových vědomostí. Probouzet v žákovi kladný přístup ke škole a ke vzdělávání, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů.
- Pochopení a uplatňování principů vzájemné pomoci, ohleduplnosti a taktu – naučit žáka správným zásadám chování ke spolužákům, vrstevníkům, pedagogům, občanům v obci a ostatním dospělým.
- Získávání a uplatnění znalostí o svém zdraví, zdravé společnosti a přírodě – učit žáky aktivně chránit své zdraví a být za ně zodpovědný a stejně tak být zodpovědný za ochranu životního prostředí.
- Rozvoj sociálního cítění – výchova k odpovědnosti za své chování, důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality, orientace v sociálních vztazích, najít své místo ve skupině a ve společnosti.
- Pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod – utváření vědomí národní a státní příslušnosti, respekt k národnostním, etnickým a náboženským menšinám, poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic.

Kompetence

- **k učení**

Nenásilnou formou prostřednictvím didaktických her u těch nejmenších zvyšovat požadavky úměrně věku a zařazovat výukové programy na PC, podporovat četbu, učit třídit informace, používat internetu a tím vším poznávat smysl učení a pochopit nutnost přípravy na vyučování.

- **k řešení problémů**

Pomáháme menším dětem řešit různé problémové situace a postupně je připravujeme na zvládnutí rozpoznat a pochopit problém, nacházet řešení později dle vlastního úsudku a zkušeností, podporujeme kritické myšlení a vedeme žáky k zodpovědnosti za svá rozhodnutí.

- **komunikativní**

Podporujeme souvislý ústní projev dítěte formou rozhovorů, vyprávění, diskusí a u starších dětí pak dbáme na kultivovanost jejich projevu a vedeme je, aby získaných komunikativních dovedností uměli použít ke kvalitní spolupráci s ostatními lidmi a zapojili se do společenského dění s využitím všech informačních a komunikačních prostředků pro danou věkovou kategorii.

- **sociální a personální**

Podporovat dobré vztahy ve skupině dětí a tím rozvíjet ohleduplnost a úctu jeden k druhému, vytvářet příjemnou atmosféru, naučit poskytovat pomoc druhým, ale umět o ni také požádat, učit děti respektovat pravidla práce v týmu a tím upevňovat dobré mezilidské vztahy.

- **občanské**

Seznámením s řádem ZŠ a ŠD učíme děti znát nejen své povinnosti, ale i práva; učíme děti respektovat druhé lidi a odmítat útlak a hrubé zacházení a v pozdějším věku je učit chápat základní principy zákonů a společenských norem; aktivně zapojujeme děti do kulturního života návštěvami muzeí, galerií, divadelních představení, besedami a veřejným vystoupením k významným dnům; podporujeme tvořivost a sportovní aktivity; podporujeme zodpovědnost a učíme děti poskytovat účinnou pomoc v situacích ohrožujících zdraví člověka; učíme děti respektovat požadavky na kvalitní životní prostředí tříděním odpadků, účastí na ekologických pořadech pro děti aj.

- **pracovní**

Vedeme děti k účinnému a bezpečnému používání materiálů, nástrojů a vybavení za dodržení bezpečnostních pravidel; pracovními činnostmi vedeme děti k vlastnímu rozvoji, ale také připravujeme na různá povolání.

OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠD

Historie

První oddělení školní družiny bylo zřízeno v roce 1973. Od září roku 1993 se nově otevřela tři oddělení školní družiny jako součást Speciální školy při MNOF na

Ukrajinské ulici v Ostravě - Porubě. Ve školním roce 1994/1995 až 1996/1997 to byla čtyři oddělení ve škole plus jedno oddělení nemocniční. Se zřízením detašovaného pracoviště na ulici 17.listopadu ve školním roce 1997/1998 zaniklo nemocniční oddělení ŠD a při škole fungovala čtyři oddělení školní družiny na Ukrajinské ulici a dvě oddělení na ulici 17.listopadu. Tedy celkem to bylo 6 oddělení. V dalším školním roce 1998/1999 přibylo na ulici 17.listopadu další oddělení školní družiny a v příštím roce ještě jedno, takže od školního roku 1999/2000 až do současnosti jsou to čtyři oddělení školní družiny na Ukrajinské ulici a čtyři oddělení školní družiny na ulici 17.listopadu.

Současnost

Součástí Základní školy a Mateřské školy, Ostrava – Poruba, Ukrajinská 19, je osm oddělení školní družiny, ve kterých s žáky pracuje 9 pedagogických pracovníků. Čtyři oddělení jsou na Ukrajinské ulici a čtyři oddělení na detašovaném pracovišti na ulici 17.listopadu.

Školní družina na Ukrajinské ulici nemá svoji školní jídelnu, nýbrž výdejnu. Obědy se dovážejí ze školní jídelny ZŠ Ukrajinská.

Školní družina na ulici 17.listopadu využívá služeb školní jídelny SŠ prof. Zdeňka Matějčka.

MATERIÁLNÍ PODMÍNKY

Prostory

- Pracoviště na Ukrajinské ulici má k dispozici čtyři herny jako součást tříd. Jedno oddělení je umístěno v přízemí a ostatní tři v prvním poschodí. Z dalších místností máme možnost využívat všechny třídy, relaxační a rehabilitační místnost, technickou místnost, jídelny, tělocvičnu, bazén, muzikoterapii, keramickou dílnu a knihovnu, která současně slouží jako internetová místnost. Také máme k dispozici školní zahradu.

- Pracoviště na ulici 17.listopadu využívá pro svoji činnost školních tříd, společenskou místnost, výtvarnou dílnu, kuchyňku, technickou místnost, tělocvičnu, místnost pro muzikoterapii, místnost pro teraristiku, počítačovou učebnu, místnost pro vodoléčbu, rehabilitaci a dvě terasy.

Vybavení

- Pracoviště na Ukrajinské ulici má své herny zelenou, červenou, modrou a žlutou vybaveny moderním nábytkem, koberci, hračkami a pomůckami pro výchovnou činnost.

Třídy jsou vybaveny počítači, televizory, videi a v jedné ze tříd je umístěn DVD přístroj rovněž s možností využití k výchovné činnosti ŠD.

Relaxační místnost je vybavena relaxačním bazénem s kuličkami.

Keramická dílna je vybavená keramickou pecí a hrnčířským kruhem.

Knihovna a internetová místnost, která současně slouží i jako logopedická místnost je vybavená počítačem zapojeným na internet a knihovnou s knihami.

Tělocvična je vybavená tělocvičným nářadím a náčiním.

Na školní zahradě je terasa s umělým trávnikem a máme zde k dispozici kola, trojkolky, koloběžky rovněž pro výchovnou činnost.

Z dalšího vybavení můžeme jmenovat mechanické vozíky a tři elektrické vozíky.

- Pracoviště na ulici 17.listopadu má ve třídách k dispozici koberec, lehátko, knihy, dětské časopisy, hračky, stolní hry, stavebnice, sportovní náčiní, kopírku, diaprojektor, videokameru, digitální fotoaparát, televizor, počítače, PC hry, hudební nástroje, DVD, video, CD přehrávače, dětská CD, vybavení výtvarné dílny (hrnčířský kruh, vypalovací pec, tiskařský lis), vybavení kuchyňky (nádobí a kuchyňské náčiní), vybavení muzikoterapie (lehátka, rehabilitační míče, polštáře, terapeutické lampy), vybavení teraristické místnosti (akvária, klece). K dalšímu vybavení pro žáky s tělesným postižením patří polohovací stojany, polohovací židle, vozíky.

Režim dne

ŠD Ukrajinská – provoz 7,00 – 15,00 hodin

7,00 – 8,00	odpočinkové a rekreační činnosti
8,00 – 11,30	probíhá výuka
11,30 – 12,00	stolování
12,00 – 13,00	odpočinkové činnosti (dle rozvrhu 2.a3.třída výuka do 12,30 hod)
13,00 – 14,00	zájmové činnosti, kroužky
14,00 – 15,00	rekreační činnosti, příprava na vyučování formou didaktických her

ŠD 17.listopadu – provoz 6,45 – 15,30 hodin

6,45 – 8,00	odpočinkové a rekreační činnosti
8,00 – 12,40	probíhá výuka
12,40 – 14,00	stolování, odpočinková činnost (dle rozvrhu hodin dětí)
14,00 – 15,00	zájmové činnosti, kroužky
15,00 – 15,30	rekreační činnosti, příprava na vyučování formou didaktických her

Kroužky

Dle svého zaměření, možností a schopností mohou nabídnout vychovatelky spolu s ostatními pedagogickými pracovníky různé zájmové útvary. V minulosti to například byly kroužky: muzikoterapie, jóga, výtvarný, relaxační, hudební, dramatický, teraristický, novinářský, kulinářský, boccia, Dívčí klub, Bystré hlavy.

V měsíci září se vždy rodiče a jejich dětí dovědí nabídku kroužků pro daný školní rok.

Spolupráce s organizacemi

Sdružení BES, Dětský rehabilitační stacionář, knihovna ve Svinově a v Porubě na ul. Opavská, Telepace s.r.o., sdružení Mensanna, hudební skupina Naked Floor, pěvecké sdružení Tensing, Kulturní centrum a Centrum volného času v Ostravě – Porubě, ostravské Divadlo loutek, DK Poklad, porubské školy - ZŠ Ukrajinská a ZŠ Valčíka, Belstyl, Klub Brána, Sdružení Abak, SŠ prof. Zdeňka Matějčka.

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA ŠD

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopnosti poznávání

- vybrat si zájmové činnosti dle svých možností /1. – 3.tř./
- smysluplné trávení volného času /4. – 5.tř./
- orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času /6. – 9.tř./
- odmítnout nevhodné nabídky trávení volného času /6. – 9.tř./
- rozvíjení citové stránky osobnosti, citové vazby /1. – 9.tř./
- rozvíjení postřehu pomocí her /1. – 9.tř./
- rozvíjení smyslového vnímání, pozorností a soustředění /1. – 5.tř./

Sebepoznání a sebepojetí

- kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí /1. – 3.tř./
- vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny /1. – 3.tř./
- posilování pozitivního myšlení /4. – 5.tř./
- objektivní hodnocení činnosti každého člena /5. – 9.tř./
- postoje, hodnoty, temperament /1. – 9.tř./
- zdravé a vyrovnané sebepojetí /1. – 9.tř./
- všímat si dění, situací i problémů, nevyhýbat se řešení problémů /1. – 9.tř./
- rozlišovat správná a chybná řešení /1. – 9.tř./

- dokončovat započatou práci /1. – 9.tř./
- poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině /1. – 9.tř./

Seberegulace a sebeorganizace

- dokázat se podřídít /1. – 3./
- dokázat se prosadit /4. – 5.tř./
- rozhodovat se samostatně o svých činnostech /4. – 5.tř./
- uvědomovat si odpovědnost za své chování /4. – 5.tř./
- přijmout kompromis /6. – 9.tř./
- poznávat bezpečná místa pro hry /6. – 9.tř./
- dodržovat zásady bezpečného chování /1. – 9.tř./
- rozpoznat vhodné i nevhodné chování /1. – 9.tř./
- projevovat citlivost a ohleduplnost /1. – 9.tř./
- vnímat nespravedlnost, agresivitu, šikanu; dokázat se bránit /1. – 9.tř./
- respektovat jiné /1. – 9.tř./
- tolerantnost k odlišnostem mezi lidmi /1. – 9.tř./
- stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení /6. – 9.tř./

Psychohygiena

Zdravý životní styl

- posilování tělesné zdatnosti /1. – 9.tř./
- výchova ke správným stravovacím návykům /1. – 9.tř./
- dodržování osobní hygieny, základní hygienické návyky //1. – 9.tř./
- odpovědnost za úklid svých věcí /1. – 9.tř./

Ovládání negativních citových reakcí

- řešení kamarádských a kolektivních vztahů /1. – 5.tř./
- formulovat těžkosti a společně hledat řešení /6. – 9.tř./
- vyrovnávání se s nedostatky a neúspěchy, hledat způsoby nápravy /1. – 9.tř./

Kreativita

- rozvíjet pružnost nápadů /1. – 9.tř./
- podporovat originalitu /1. – 9.tř./
- vytvářet příležitosti pro tvořivost při hraní /1. – 9.tř./
- zařazovat do činnosti kreativní hry /1. – 9.tř./
- podněcování zájmu a využívání tvořivosti dětí při výzdobě a činnosti ŠD /1. – 9.tř./
- nechat děti organizovat různé činnosti.vytvářet podmínky pro realizaci /6. – 9.tř./

Sociální rozvoj

Poznávání lidí

- rozdíly v prožívání, v myšlení a v jednání /1. – 9.tř./
- podobnost a odlišnost lidí /1. – 9.tř./

Mezilidské vztahy

- vztahy a naše skupina /1. – 9.tř./
- naučit se zachovat klid a rozvahu, nezmatkovat /1. – 9.tř./
- naučit se rozvážnému jednání /1. – 9.tř./
- neponižovat druhé /1. – 9.tř./
- vzájemné respektování, podpora, pomoc /1. – 9.tř./

Komunikace

- rozvíjení slovní zásoby /1. – 9.tř./
- kultivace slovního i mimoslovního projevu /1.- 9.tř./
- schopnost vyjádřit se, požádat o pomoc, o radu /1. – 9.tř./
- schopnost formulovat myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi /1. – 9.tř./
- komunikovat bez ostychu s vrstevníky i s dospělými /1. – 9.tř./
- schopnost vyjadřovat své pocity řečí i gesty 1. – 9.tř./
- schopnost naslouchat /1. – 9.tř./
- uplatnění se v kolektivu /1. – 9.tř./

Kooperace a kompetice

- soužití dětí různorodých kolektivů /1. – 9.tř./

- hraní her ve skupinkách, v týmech /1. – 9.tř./
- umět a chtít se podřídit i prosadit při skupinové činnosti /1. – 9.tř./

Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- řešení různých situací 1. – 9.tř./
- řešení učebních problémů 1. – 9.tř./
- pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností a postojů /1. – 9.tř./
- posilování schopností objektivně hodnotit své jednání/1. – 9.tř./
- přijímat důsledky svého chování / 1. – 9.tř./

Hodnoty, postoje, praktická etika

- důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality /1. – 9.tř./
- odpovědnost, spolehlivost a spravedlivost /1. – 9.tř./
- nezištná pomoc /1. – 9.tř./

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Občanská společnost a škola

- vztah ke své škole, městu, státu /1. – 9.tř./
- vztahy mezi dětmi /1. – 9.tř./
- pravidla soužití /1. – 9.tř./
- pravidla slušného chování /1. – 9.tř./

Občan, občanská společnost a stát

- základní lidská práva a práva dítěte /1. – 9.tř./
- správné oslovování mezi dětmi i dítě vůči dospělému a naopak /1. – 9.tř./
- práva a povinnosti každého z nás /1. – 9.tř./

Formy participace občanů v praktickém životě

- funkce školy, obce a státu /1. – 9.tř./
- obec jako základní jednotka samosprávy státu /4. – 5.tř./
- společenské organizace a hnutí /6. – 9.tř./

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

- principy demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)/1. – 9.tř./
- odhadovat rizika svých nápadů , odpovědnost /1. – 9.tř./
- plánovat, organizovat, řídit a hodnotit /6. – 9.tř./

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Evropa a svět nás zajímá

- regionální pověsti a báje /1. – 9.tř./
- poznávání života dětí v jiných zemích pomocí vyprávění, četby /1. – 9.tř./
- tradice zvyky, odlišnost způsobů života 1. – 9.tř./
- návštěva kulturních institucí – muzeum, hvězdárna, knihovna, galerie /1. – 9.tř./
- orientace v čase /1. – 9.tř./

Objevujeme Evropu a svět

- zážitky z cest do zahraničí, vyprávění z dovolené /1. – 9.tř./
- seznamovat se s životem a zajímavostmi v jiných zemích – besedy /1. – 9.tř./

Jsme Evropané

- výchova k vlastenectví, začlenění do Evropy /1. – 9.tř./
- seznamovat děti s úspěchy na poli vědy techniky a kultury /1. – 9.tř./-

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Kulturní diference

- jedinečnost každého člověka a individuální zvláštnosti /1. – 9.tř./
- jednota tělesna a duševna /1. – 9. tř./

Lidské vztahy

- vzájemná spolupráce, tolerance /1. – 9.tř./

- principy slušného chování /1. – 9.tř./
- lidská solidarita /1. - 9.tř./

Etnický původ

- základní informace o různých etnických a kulturních skupinách /1. – 9.tř./

Multikulturalita

- význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění /1. – 9.tř./

Princip sociálního smíru a solidarity

- odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace /1. – 9.tř./

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Ekosystémy

- využívání okolí školy k relaxaci, ke sportování, k hrám /1. – 9.tř./
- poznávání přírody a její ochrana /1. – 9.tř./

Základní podmínky života

- voda, vzduch – význam a ochrana /1. – 9.tř./

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- činnost člověka v přírodě – pozitivní i negativní /1. – 9.tř./
- ohleduplné chování k přírodě /1. – 9.tř./
- třídění odpadů, úklid svého okolí /1. – 9.tř./

Vztah člověka k prostředí

- rozmanitost živé a neživé přírody /1. – 9.tř./
- pozorování změn v přírodě – roční období /1. – 9.tř./

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy receptivních činností

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- pěstování kritického přístupu k reklamám /1. – 9.tř./

Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality

- vhodný výběr počítačových her /1. – 9.tř./
- výběr vhodných časopisů a novin /1. – 9.tř./

Stavba mediálních sdělení

- rozlišování důležitostí mediálních sdělení /1. – 9.tř./

Vnímání autora mediálních sdělení

- schopnost rozlišit osobnost autora sdělení /6. – 9.tř./

Fungování a vliv médií ve společnosti

- praktické využití k vyhledávání informací (4. – 9.tř./

Tematické okruhy produktivních činností

Tvorba mediálního sdělení

- seznamování formou médií o práci s informacemi /2. – 9.tř./

Práce v realizačním týmu

- tvorba školního časopisu /1. – 9.tř./
- příspěvky na internetu /6. – 9.tř./
- účast v literárních soutěžích a veřejných vystoupeních /1. – 9.tř./

ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Výchovně vzdělávací zájmová oblast

- odpočinková činnost
- rekreační činnost
- zájmová činnost
- sebeobslužná činnost
- společensky prospěšná činnost
- sebevzdělávací činnost

Zájmová činnost

- pohybové a tělovýchovné aktivity
- výtvarné aktivity
- rukodělné aktivity
- hudba a tanec
- literárně – dramatické aktivity
- společenské aktivity
- přírodovědné a vlastivědné aktivity

Vzdělávací obsah

Pohybové a tělovýchovné aktivity

- pobyt venku
- honičky
- jízda na kolech, trojkolkách a koloběžkách
- míčové hry
- pohybové hry
- atletika
- protahovací cvičení
- závodivé hry
- gymnastická cvičení
- zdravotní cvičení

- cvičení s náčiním
- cvičení s netradičním náčiním
- úpolová cvičení

Výtvarné aktivity

- malování
- stříkání barev
- zapouštění barev
- malba přes šablonu
- tisk
- koláž
- frotáž
- kresba
- prstomalba
- kreslení
- obkreslování
- vybarvování
- kombinované techniky
- netradiční výtvarné techniky
- kresba křídou na chodník
- tupování
- využití přírodních materiálů

Rukodělné aktivity

- práce s papírem /vystřihování, vytrhávání, skládání a lepení/
- modelování /modeelína, samotvrzovací hlína, keramická hlína, těsto/
- práce s textilem, vlnou, provázky
- pečení
- práce s přírodními materiály
- práce s netradičními materiály /drát, plast, kůže, vatované kuličky aj./
- ubrousková technika
- kašírování

- práce s dětskou stavebnicí
- přesazování a sázení květin
- výzdoba třídy
- výzdoba školy
- výstavky

Hudba a tanec

- zpěv tématických písní
- poslech dětských písní
- poslech vážné hudby
- esoterická a relaxační hudba
- pohybové písničky
- hudební improvizace
- hudebně pohybové improvizace
- rytmická říkadla a písničky
- tanec
- využití náčiní k rytmizaci
- orfovy nástroje

Literárně – dramatická činnost

- pravidelná četba
- drobné situační scénky
- poslech pohádek
- poslech filmů
- dramatizace pohádek
- loutkové a maňáskové divadélko
- lidové pranostiky
- testy, kvízy, soutěže
- nácvik pásma pro rodiče
- přísloví

Společenská činnost

- seznámení s řádem ŠD
- návštěva kulturních akcí
- rozbor chování ve skupině
- individuální rozhovory a rozbor chování
- významné dny
- lidové zvyky
- testy, kvízy, soutěže

Přírodovědné a vlastivědné aktivity

- vlastivědné vycházky
- přírodovědné vycházky
- dopravní výchova
- zdravotní výchova
- významné dny
- životní prostředí
- pokojové rostliny /péče o květinovou výzdobu/
- domácí mazlíčci /péče o ně –canisterapie/
- encyklopedické poznatky
- hádanky a kvízy

EVALUACE

Cíl evaluace

- ověřovat a zlepšovat kvalitu veškeré činnosti včetně podmínek školní družiny

Prostředky evaluace

- sledování a funkčnost vzdělávacího programu ŠD
- kontroly vedení dokumentace školní družiny
- sledování a hodnocení kvality práce pedagogických pracovníků ŠD
- průběžné sledování podmínek materiálních a hygienických
- průběžné sledování podmínek k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí

- sledování a hodnocení kvality práce zájmových činností
- průběžné vyhodnocování zpracování VP ŠD a jeho funkčnosti

Metody evaluace

- rozhovory a konzultace
- rozbor dokumentace vychovatelek
- pozorování a hospitace
- diskuse
- dotazník nebo anketa pro vychovatelky, rodiče i žáky
- porovnávání výsledků s plánovanými cíli
- prezentace školní družiny
- sledování odborného růstu vychovatelek

Kritéria pro hodnocení

- pedagogická činnost školní družiny je v souladu s činností školy
- je zajištěn pravidelný řád, který je dostatečně flexibilní a respektuje potřeby dětí i aktuální situaci
- pedagogické pracovnice se chovají podle zásad zdravého životního stylu a jsou dětem vhodným příkladem
- vychovatelky plně respektují potřeby handicapovaných dětí
- děti nacházejí ve školní družině potřebný klid, bezpečí i soukromí
- dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů
- děti se cítí ve školní družině bezpečně, jistě a spokojeně
- děti jsou vedeny k vzájemnému přátelství
- volnost dětí je vyvážená nezbytnou mírou omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat potřebný řád
- poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený
- vychovatelky učí děti zdvořilosti a vzájemné pomoci
- vzdělávací činnost počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte
- činnost je organizována tak, aby byly děti podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování

- dostatečná pochvala a pozitivní hodnocení dětí
- vychovatelky se programově věnují vzájemným vztahům dětí a nenásilně je ovlivňují prosociálním směrem (prevence šikany a vandalismu)
- vychovatelky mezi sebou, dětmi i rodiči pěstují vzájemnou důvěru, toleranci a ohleduplnost
- vychovatelky vytvářejí podmínky pro individuální, skupinové a frontální činnosti
- pedagogičtí pracovníci dbají na svůj odborný růst
- z evaluační činnosti vyvozují vychovatelky závěry pro svou další práci
- vychovatelky chrání soukromí rodiny a zachovávají patřičnou mlčenlivost o jejich vnitřních záležitostech, jednají s rodiči ohleduplně, taktně a diskrétně
- vychovatelky se chovají a jednají profesionálním způsobem – v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání dětí

Základní škola a Mateřská škola, Ostrava – Poruba, Ukrajinská 19,
příspěvková organizace

Řád školní družiny

1. Provozní doba školní družiny

1. st.: 7,00 hod – 15,00 hod

2. st.: 6,45 hod – 15,30 hod

2. Užívané místnosti

Školní družina využívá všechny prostory školy – herny a třídy, výtvarnou dílnu, keramickou dílnu, jídelny, prostory pro muzikoterapii a jógu, tělocvičnu a za příznivého počasí školní zahradu.

3. Přihlašování žáků, odhlášení, vyloučení ze školní družiny

Vyplněním písemné přihlášky je žák zařazen do školní družiny. Zápisový lístek – jako interní dokument školní družiny – dává vychovatelkám prokazatelné informace o zdravotním stavu žáka, o době a způsobu odchodu ze školní družiny.

Odhlášení žáka ze školní družiny

oznámí zákonný zástupce písemně. Vyloučení žáka jako krajní opatření je možné. Rozhodne o tom ředitel školy po projednání se zákonnými zástupci žáka.

4. Ustanovení o platbách zákonných zástupců za pobyt žáka ve školní družině

Činnosti školní družiny nejsou poskytovány za úplatu.

5. Podmínky docházky do ŠD, podmínky a doba odchodu či vyzvedávání žáků, přechod žáků ze školy do ŠD a zodpovědnost za žáky v této době

Zákonní zástupci přihlášeného žáka sdělí družině rozsah docházky a způsob odchodu ze školní družiny, odchylky od docházky nebo způsobu odchodu písemně. Činnosti školní družiny se mohou zúčastňovat i žáci nezařazení do školní družiny, pokud se této činností neúčastní plný počet zapsaných žáků stanovený pro dané oddělení. Zodpovědnost za žáky v době přechodu ze školy do školní družiny mají pedagogičtí pracovníci – učitelé.

6. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školní družině

Za bezpečnost a ochranu zdraví ve školní družině odpovídají pedagogičtí pracovníci - vychovatelky, a to od příchodu žáka až do odchodu žáka z družiny. Při činnostech školní družiny odpovídá jeden pedagogický pracovník za 6 žáků. Vyžaduje-li to náročnost zajištění dozoru nad žáky v prostředí, v němž se budou pohybovat, je určen další pedagogický pracovník odpovídající za bezpečnost žáků. Žáky docházející na logopedii a rehabilitaci odvádí a přivádí rehabilitační pracovníci a logopedka.

7. Pitný režim

Přípravou je pověřena zaměstnankyně školní jídelny – výdejny. Ovocné čaje jsou pravidelně podávány touto pracovnící a dle individuálních potřeb vychovatelkami.

8. Postup vychovatelky při nevyzvednutí žáka do stanovené doby

Vychovatelka bude telefonicky informovat zákonné zástupce žáka o jeho pobytu v družině přes stanovenou dobu a setrvá s žákem ve školní družině do jejich příchodu. V případě, že žáka vyzvedne jiná osoba, sdělí zákonní zástupci žáka jméno této osoby a pravděpodobnou dobu vyzvednutí.

9. Pravidla styku s rodiči (se zákonnými zástupci) žáků

Za způsob příchodů dětí do oddělení školní družiny jsou zodpovědní rodiče. Rovněž rodiče informují vychovatelku o případné odchylce od docházky nebo způsobu odchodu z družiny a předem známou nepřítomnost ve školní družině omlouvají. Při předávání žáka vychovatelkou po ukončení činnosti v ŠD jsou rodiče informováni o průběhu aktivit ŠD.

10. Podmínky spojování činností jednotlivých oddělení školní družiny

Činnosti jednotlivých oddělení ŠD mohou být spojovány v případě, je-li zajištěna bezpečnost žáků.

11. Další činnosti organizované ŠD či pořádané v jejím rámci

V rámci činnosti organizované ŠD probíhají kroužky dle zaměření a možností pedagogických pracovníků.

2.8. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata jako nadpředmětový prvek vzdělávání mají především výchovný charakter. Nemají tedy jen vzdělávací úlohu, mají zdůraznit propojování dílčích faktů a měla by být jednotícím prvkem více vyučovacích předmětů i pojítkem mezi školou a životem. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Ve školním vzdělávacím programu propojujeme výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy, učebního plánu a učebních osnov spolu s tematickými okruhy průřezových témat, vzhledem k potenciálu, který tento prvek výchovy a vzdělávání obsahuje. Průřezová témata nám umožňují koordinovat aktivity probíhající ve škole i mimo ni, využít postavení školy v regionu, využít zvláštnosti osobnosti učitele.

Průřezová témata v našem školním vzdělávacím programu zařazujeme do vyučovacích předmětů, jak vyplývá z charakteristik předmětů a přehledných tabulek. Dále realizujeme jednodenní či vícedenní předmětové a mezipředmětové projekty a celoškolní i mimoškolní aktivity žáků. Smyslem průřezových témat není navyšování vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů, ale spíše propojování toho, co se žáci učí, do širších souvislostí. Efektivní zvládnutí průřezových témat vyžaduje dohled nad jejich realizací. Pro každé průřezové téma je určen koordinátor, který spolupracuje s učiteli, mapuje, vytváří podmínky pro vznik a realizaci projektů. Průřezová témata vnímáme při tvorbě ŠVP jako výzvu k profilaci školy a k vyjádření naší filozofie a jedinečnosti.

2.8.1. Tabulky průřezových témat

Průřezové téma

**Mediální výchova
(MV)**

1. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Receptivní činnosti:					
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení					Čj
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality		Čj			Čj
Stavba mediálních sdělení					Čj
Vnímání autora mediálních sdělení	Čj, Hv	Čj, Hv	Čj, Hv	Čj, Hv	Př,Pč
Fungování a vliv médií ve společnosti			Čj, Hv	VI	Př,VI,Pč
Produktivní činnosti:					
Tvorba mediálního sdělení		Čj	Čj	Čj, Pč	Př,Čj
Práce v realizačním týmu		Čj		Čj, Pč	M,Př,Čj,Pč

Průřezové téma

1. stupeň - ZŠ

Osobnostní a sociální výchova

Název tematického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Osobnostní rozvoj					
Rozvoj schopností poznávání	Čj, M, Prv, Vv	Čj, M, Prv, Vv, Pč	M, Vv, Hv, Tv	M, Pč, Vv, Hv, Př	Čj, M, Př, VI, Pč
Sebepoznání a sebepojetí	M, Prv, Tv	Prv, M	M	M	Čj, Př, VI, Pč
Seberegulace a sebeorganizace	M, Prv, Tv	Prv, M, Tv	M, Tv	M, Tv	Čj, Pč
Psychohygiena	M, Prv	Čj, M, Prv, Hv	M, Hv, Tv	M,	Čj, Pč
Kreativita	Čj, Prv, Vv,	Prv, M, Pč, Vv, Hv	M, Vv, Hv, Tv	Čj, M, Vv, Hv, Pč	Čj, M, Pč
Sociální rozvoj					
Poznávání lidí	M, Prv,	Prv, M, Hv	M, Hv	M,	Čj, M, Př, VI, Tv
Mezilidské vztahy	Čj, M, Prv,	Prv, M, Tv	M	M,	Čj, Př, VI, Pč, Tv
Komunikace	Čj, M, Prv,	Prv, M, Hv	M, Hv, Tv	Čj, M, Pč, Tv	Čj, M, Př, VI, Pč
Kooperace a kompetice	M, Prv, Čj	Prv, M	Čj, M	M, Vv, Pč, Hv, Tv	Čj, M, Pč
Morální rozvoj					
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	M	Prv, M	M,	Čj, M	Čj, M, Pč, Tv
Hodnoty, postoje, praktická etika	Tv		Čj, M		Pč

Průřezové téma

Environmentální výchova

1. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ekosystémy		Pr,	Pr,	Př,Tv	Př
Základní podmínky života			Pr,Pč	Tv	Př
Lidské aktivity a problémy životního prostředí				Př,	Čj,Př,VI,Pč
Vztah člověka k prostředí		Pr,	Pr,Pč,Vv	Pč,Př	Čj,Př

Průřezové téma

Multikulturní výchova (MkV)

1. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní diference		Hv	Čj, Pr, Pč, Hv	Čj, Př,VI, Pč	Př,VI,Pč, Tv
Lidské vztahy	Pr, Pč, Hv,Čj,Tv	Pr,Hv		Čj, M,Př,Pč,VI	Čj,Inf,Př, VI,Pč
Etnický původ					Př,VI
Multikulturalita			Aj	Aj	Čj,Aj,Př,V I
Princip sociálního smíru a solidarity					

Průřezové téma

Výchova demokratického občana (VDO)

1. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
<i>Občanská společnost a škola</i>			M,	M,	VI
Občan, občanská společnost a stát			M,	M,VI	Čj,Inf,VI, Pč
Formy participace občanů v politickém životě					
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování			M,	M,	Inf,Tv

Průřezové téma

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

1. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Evropa a svět nás zajímá				Pč,Aj	Čj,VI,P č
Objevujeme Evropu a svět					VI,Pč,T v
Jsme Evropané					

Průřezové téma

Mediální výchova

2. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Receptivní činnosti:				
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	Čj		Z	Čj,Ov,Z,Nj
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	F,Inf,Z	Inf,F,Ov,Z	F,Inf,Z,Nj	Inf,Čj,Ov,Z
Stavba mediálních sdělení	Inf	Inf	Inf	Inf
Vnímání autora mediálních sdělení	Pč, Čj	Pč,Kd	Pč,Čj	Pč
Fungování a vliv médií ve společnosti	Vv,Inf,Pč	Vv,Inf,Pč	Ov,Vv,Inf,Pč,Dv	Vv,Inf,Pč,D,Nj
Produktivní činnosti:				
Tvorba mediálního sdělení	Vv,Inf,Čj	Vv,Inf,Kd	Vv,Inf	Vv,Inf
Práce v realizačním týmu	F,Inf,Pč	F,Inf,Pč	F,Inf,Pč	F,Inf,Pč,Nj

Průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova (OSV)**

2. stupeň - ZŠ

Název tematického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Osobnostní rozvoj				
Rozvoj schopností poznávání	Čj,Hv,Vv,F,Př,Pč,M,Z,Tv	Kd,Hv,Vv,F,Př,Pč,M,Z	Hv,Vv,F,Př,Ch,Pč,M,Z,Nj	Hv,Vv,F,Př,Pč,M,Z,MS
Sebepoznání a sebepojetí	Tv,Čj,Kd,Hv,Vv,Inf,Pč	Čj,Hv,Vv,Inf,Pč	Ov,Hv,Vv,Inf,Pč	Čj,Ov,Hv,Vv,Inf,Př,Pč
Seberegulace a sebeorganizace	Hv,Vv,Pč,Tv,M	Hv,Vv,Ov,Pč,M	Dv,Hv,Vv,Pč,Ov,M	Hv,Vv,Pč,M,MS
Psychohygiena	Hv,Vv,Pč,Tv	Hv,Vv,Pč,Tv	Hv,Vv,Pč,Dv,M	Hv,Vv,Pč,M,MS
Kreativita	Kd,Čj,Hv,Vv,Inf,F,Pč,M,Z	Hv,Vv,Inf,F,Pč,M,Tv	Hv,Vv,Inf,F,Pč,M,Z,Tv	Hv,Vv,Inf,F,Pč,M,Nj,MS
Sociální rozvoj				
Poznávání lidí	Hv,Vv,Ov,Kd	Hv,Vv	Hv,Vv,Čj,Ov	Hv,Vv
Mezilidské vztahy	Hv,Pč,Čj,Ov	Hv,Pč,Čj,Ov,Tv	Ov,Hv,Pč,Čj,Nj	Hv,V,Tv
Komunikace	Hv,Vv,Pč,Kd	Hv,Vv,Pč	Dv,Hv,Vv,Pč,Čj,Nj	Hv,Vv,Pč,Ov,Tv
Kooperace a kompetice	Pč,Čj,M	Pč,M,Tv	Pč,M	Pč,Ov,M,Nj,MS
Morální rozvoj				
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Pč,Ov,Čj	Pč	Ch,Pč,Ov	Ch,Pč
Hodnoty, postoje, praktická etika	Pč,Čj,Kd	Pč,Čj	Př,Pč,Čj,Ov,Z,Tv	Př,Pč,D,Z

Průřezové téma

Environmentální výchova

2. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	Vv,Př,Z	Vv,F	Vv,F,Př,Z	Vv,F,Př,Z
Základní podmínky života	Vv,F,Z	Vv,F,Z	Vv,Inf,F,Ch,Z	Vv,Inf,F,Př,Ch,Z
Lidské aktivity a problémy živ.prostř.	Vv,Př,Pč,Ov,Z	Vv,F,Př,Pč,Ov,Z	Ov,Vv,Inf,F,Př,Ch,Pč Aj,D,Z	Vv,Inf,F,Př,Ch,Pč, D,Z,Nj
Vztah člověka k prostředí	Vv,Ov	Vv,Ov	Vv,Inf,F,Z,Nj	Vv,Inf,F,Z

Průřezové téma

Multikulturní výchova (MkV)

2. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní diference	Pč,Čj,Ov,D	Čj,Pč	Pč	Pč,Nj
Lidské vztahy	Ov,Kd,Hv,Vv,Inf, F,Pč,D	Ov,Kd,Hv,Vv,Inf, F,Pč,D	Dv,Hv,Vv,Inf,F,Pč, D,Nj	Ov,Hv,Vv,Inf, F,Pč,D
Etnický původ	Vv,Z	Vv,Ov,D,Z	Vv,D,Z	Vv,Čj,D,Z,Nj
Multikulturalita	Čj,Ov,Kd	Čj,Aj	Čj,Dv,Aj	Čj,Aj,Nj
Princip sociálního smíru a solidarity		Ov		Ov,D

Průřezové téma

Výchova demokratického občana (VDO)

2. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
<i>Občanská společnost a škola</i>	Vv,Hv,Ov	Vv,Hv	Vv,Hv,Nj	Vv,Hv
Občan, občanská společnost a stát	Pč	F,Pč,Ov,D	Inf,F,Pč,Ov,D	Inf,F,Pč,D
Formy participace občanů v pol.životě	Ov	Ov	Z	Inf,D,Z,Nj
Principy demokracie	F,Inf,D	F,Inf,Z	Inf,,D,Z,F	Inf,F,Ov,D,Z

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

2. stupeň - ZŠ

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	Čj,Ov,Tv,Hv,Vv,Inf, Pč,Aj,D	Čj,Hv,Vv,Inf, Pč,Aj,Z	Čj,Hv,Vv,Inf,Pč,Aj, D,Z	Čj,Hv,Vv,Inf,F,Pč, Aj,Z,Nj
Objevujeme Evropu a svět	Hv,Vv,Inf,F,Pč	Hv,Vv,Inf,F,Pč	Hv,Vv,Inf,F,Pč,Z,Nj	Ov,Hv,Vv,Inf,F,Pč,Z
Jsme Evropané	Hv,Vv,Inf,D	Hv,Vv,Inf,D	Hv,Vv,Inf,D,Z	Hv,Vv,Inf,Ov,D,Z

Průřezové téma

**Osobnostní a sociální výchova
(OSV)**

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tematického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Osobnostní rozvoj					
Rozvoj schopností poznávání	JČ, M, Prv, Pč, Hv, Vv	M, Pč, Hv, Vv	M, Prv, Vv, Tv	M, Pč, Hv, Vv, VI	Čj, M, Pč, VI, Pč
Sebepoznání a sebepojetí	M, Prv, Tv	M	M, Prv	M	Čj, Pč, VI, Pč
Seberegulace a sebeorganizace	M, Prv, Tv	JČ, M, Tv	M, Prv, Tv	M, Tv	Čj, Pč
Psychohygiena	M, Prv, Pč, Hv	M, Hv	M, Prv, Hv, Tv	M, Hv	Čj, Pč
Kreativita		M	M, Prv, Tv	JČ, M, Vv	Čj, M, Pč
Sociální rozvoj					
Poznávací schopnosti	M, Prv	M,	M, Prv, Pč, Hv	M	Čj, M, Pč, VI, Pč, Tv
Mezilidské vztahy	JČ, M, Prv	JČ, M, Tv	M, Prv,	JČ, M	Čj, Pč, VI, Pč, Tv
Komunikace	M, Prv, Hv	M, Hv	JČ, M, Prv, Pč, Tv	M, Hv, Tv	Čj, M, Pč, VI, Pč
Spolupráce a soutěživost	M, Prv	JČ, M	M, Prv,	M, Pč, Tv	Čj, M, Pč
Morální rozvoj					
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti		M, Pč,	M, Prv,	M, Pč	Čj, M, Pč, Tv
Hodnoty, postoje, praktická etika	Tv		JČ, M	M	Čj, Pč

Průřezové téma **Environmentální výchova (EV)**

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ekosystémy		Pr,	Pr,	Tv	Př
Základní podmínky života			Pr,	Př, Pč,Tv	Př
Lidské aktivity a problémy životního prostředí				Př	Čj,Př,VI,Pč
Vztah člověka k prostředí	Pč	Pr, Pč	Pr, Pč	Př	Čj,Př

Průřezové téma **Mediální výchova**

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Receptivní činnosti:					
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení			ČJ	ČJ	Př
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality		Hv	Vv	ČJ, Vv	
Fungování a vliv médií ve společnosti				ČJ,Př,VI	Př,VI,Pč
Produktivní činnosti:					
Tvorba mediálního sdělení		ČJ	ČJ	ČJ	M,Př

Průřezové téma

Multikulturní výchova (MkV)

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní rozdíly			Pr,	VI	Př,VI,Pč,T v
Lidské vztahy	Pr,Tv	Jč	Pč		Čj,Př,VI,Pč
Etnický původ					Př,VI
Multikulturalita					Čj,Př,VI
Princip sociálního smíru a solidarity					

Průřezové téma

Výchova demokratického občana (VDO)

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Občanská společnost a škola			Pr, Pč	VI	VI
Občan, občanská společnost a stát			Pr,	VI	VI,Pč
Formy participace občanů v pol.životě					
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					Tv

Průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**

1. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Evropa a svět nás zajímá					Čj,VI,Pč
Objevujeme Evropu a svět					VI,Pč,Tv
Jsme Evropané					

Průřezové téma **Mediální výchova**

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Receptivní činnosti:				
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	Ov	Čj		
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	Inf	Čj,Inf	Inf	Inf
Fungování a vliv médií ve společnosti	Inf,Vv,Pč	Čj,Inf,Vv,Pč	Inf.Vv,Pč	Inf,Vv,Pč
Produktivní činnosti:				
Tvorba mediálního sdělení	Inf,Vv	Kd,Inf,Vv	Inf,Vv	Čj,Inf,Vv

Průřezové téma

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tematického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Osobnostní rozvoj				
Rozvoj schopností poznávání	Ov,Př,Hv,Vv, Pč,Tv	Ov,Čj,Př,F,Hv, Vv,Pč	Pč,Čj,Př,Ch,F , Hv,Vv	Pč,Čj,Př,F, Hv,Vv
Sebepoznání a sebepojetí	Pč,Kd,Inf,Hv, Vv,Tv	Pč,Inf,Hv,Vv	Pč,Inf,Hv,Vv	Pč,Čj,Př,Inf, Hv,Vv
Seberegulace a sebeorganizace	Hv,Vv,Ov,Pč,T v	Hv,Vv,Pč	Hv,Vv,Ov,Pč	Hv,Vv,Pč
Psychohygiena	Ov,Kd,Hv,Vv,P č	Ov,Hv,Vv,Pč,Tv	Hv,Vv,Pč,Ov	Hv,Vv,Pč
Kreativita	Pč,Ov,Kd,Inf, Vv,HV	Pč,Kd,Inf,F, Vv,Hv,Tv	Pč,Inf,F,Vv, Hv,Tv	Pč,Čj,Inf,F, Vv,Hv
Sociální rozvoj				
Poznávání lidí	Čj,Kd,Hv,Vv,Ov	Hv,Vv	Čj,Hv,Vv	Hv,Vv
Mezilidské vztahy	Hv,Pč,Ov	Ov,D,F,Hv,Pč,Tv	Hv,Pč	Hv,Pč,Tv
Komunikace	Čj,Kd,Hv,Ov,Pč	Ov,Čj,Kd,F,Hv,Vv,P č	Čj,Hv,Vv,Pč	Čj,Hv,Vv,Pč,T v
Spolupráce a soutěživost	Kd,Pč,Ov	F,Ov,Pč,Tv	Pč,Ov	Pč
Morální rozvoj				
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Kd,Ov,Pč	Pč,Ov	M,Ch,Pč	Ov,Čj,M,Ch,P č
Hodnoty, postoje, praktická etika	Pč	Kd,Pč	D,Př,Pč,Ov,T v	D,Př,Pč

Průřezové téma

Environmentální výchova

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	Z,Př,Vv	Vv	Př,F,Vv	Př,F,Vv
Základní podmínky života	Vv	D,F,Vv	Ch,Vv	Př,Ch,Vv
Lidské aktivity a problémy živ.prostř.	Z,Př,Vv,Pč	Př,F,Vv,Pč	Ch,F,Vv,Pč	Př,Ch,F,Vv,Pč
Vztah člověka k prostředí	Z,Vv	F,Vv	F,Vv,Ov	F,Vv

Průřezové téma

Multikulturní výchova (MkV)

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní diference	Pč	Pč,Ov	Pč,Ov	Pč
Lidské vztahy	Inf,Hv,Vv,Pč	Pč,Ov,D,Inf,F,Hv, Vv	Pč,Inf,F,Hv,Vv, Ov	Inf,F,Hv,Vv,P č
Etnický původ	Vv	Vv,Ov	Z,Vv	Z,Vv
Multikulturalita		Ov	Aj	Z,Aj
Princip sociálního smíru a solidarity		Ov		

Průřezové téma

Výchova demokratického občana (VDO)

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
<i>Občanská společnost a škola</i>	Hv,Vv,Ov	Hv,Vv	Hv,Vv	Hv,Vv
Občan, občanská společnost a stát	Inf,Pč	Pč	Pč	D,F,Ov,Pč
Formy participace občanů v pol.životě				Ov
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	Inf	Inf,F	Inf,F	D,Inf,F,Ov

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

2. stupeň - ZŠ/LMP

Název tématického okruhu (TO):	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	Inf,Hv,Vv,Pč	Inf,Hv,Vv,Pč	Z,Inf,Hv,Vv,Pč	Pč,Ov,Čj,Inf,Hv,Vv,Aj
Objevujeme Evropu a svět	Inf,Hv,Vv,Pč	Inf,F,Hv,Vv,Pč	Z,Inf,F,Hv,Vv,Pč	Pč,Ov,Inf,F,Hv,Vv
Jsme Evropané	Inf,Hv,Vv	Inf,Hv,Vv	Z,Inf,Hv,Vv	Inf,Hv,Vv,Ov